

VALDĪBAS VĒSTNESIS

Maksa par „Valdības Vēstnesi”:	
ar piesūtišanu:	bez piesūtišanas:
par Ls	(saņemot ekspedīcijā) par Ls
1 gadu . . . . . 22,—	1 gadu . . . . . 18,—
1/2 gadu . . . . . 12,—	1/2 gadu . . . . . 10,—
3 mēn. . . . . 6,—	3 mēn. . . . . 5,—
1 „ . . . . . 2,—	1 „ 1,70
Piesūtīt pa pastu un pie atkalpārdevējiem 13	Par atsevišķu numuru 10

Latvijas valdības
Iznāk katru dienu, izņemot

Redakcija:
Rīgā, pili, 2. ist. Tālrunis 20032
Runas stundas no 11—12

oficiālais laikraksts
svētdienas un svētku dienas

Kantoris un ekspedīcija:
Rīgā, pili, 1. ist. Tālrunis 20031
Atvērts no pulksten 9—3

Sludinājumu maksas:	
a) tiesu sludinājumi līdz 30 vienslejiņām rindīnām	Ls 4,—
par katru tālāku rindīņu	„—,15
b) citu iestāžu sludinājumi par katru vienslejiņu rindīņu	„—,20
c) no privātiem par katru viensl. rindīņu (par obligat. sludin.)	„—,25
d) par dokumentu pazaudēšanu no katras personas	„—,80

44. №

Trešdien, 1937. g. 24. februārī

Divdesmitais gads

Civillikums. (3. turpinājums.)
Valsts Prezidenta 56. paziņojums.
Ministru kabineta sēde š. g. 23. februārī.

Civillikums.

(3. turpinājums.)

Astotā nodaļa.

Mantojuma tiesības izbeigšanās un zaudēšana.

PIRMĀ APAKŠNODAĻA.

Mantojuma tiesības zaudēšana pēc mantotāja paša gribas.

I. Atteikšanās no mantošanas pirms aicinājuma mantot.

766. Mantotāja atteikšanās līgums ir tāds līgums, ar ko viena puse atteicas no mantošanas tiesības, kas viņai būtu piederējusi pēc otras puses nāves.

Mantotāja atteikšanās līgums ir spēkā tikai tad, ja tas noslēgts rakstiski.

767. Atteikšanās līgumu noslēdz starp nākamo mantinieku un to personu, no kuŗas mantot viņš atteicas.

Līgums, ar kuŗu viena puse apsolās otrai atteikties no trešās personas mantojuma, ja tas viņai piekristu, nav atteikšanās šajā nozīmē, bet ir līgums par trešās personas mantojumu.

Lai aizbildnībā vai aizgādībā esošās personas atteikšanās būtu spēkā, vajadzīga kā aizbildņa vai aizgādņa, tā arī bāriņtiesas piekrišana.

768. Mantotāja atteikšanās līgums aptver arī viņa neatņemamo daļu.

769. Ar mantotāja atteikšanos izbeidzas viņa mantošanas tiesība un mantojuma atstājējs atbrīvojas no visiem aprobežojumiem noteikšanā par savu mantojumu, arī par neatņemamo daļu.

770. Ja mantojuma atstājējs ne testāmentā, ne līgumā nav devis nekādus rīkojumus savam nāves gadījumam, tad tā vietā, kas atteicies mantot, iestājas tas, kam vienādas tiesības ar viņu, bet ja tāda nav, tad pēc viņa tuvākais mantojuma atstājēja likumiskais mantinieks.

771. Ja nav noteikti norunāts pretējais, tad visu, ko atteicies mantotājs nolīdzis sev par atteikšanos, viņš iegūst ne kā mantojuma daļu, bet kā atlīdzību.

772. Ja atteicies mantotājs nomirst pirms mantojuma atstājēja, tad viņa atteikšanās nesaista viņa leģatājus pat arī tajā gadījumā, ja līgums būtu noteikti noslēgts arī attiecībā uz viņiem, kādēļ viņu tiesības paliek neaizskartas; bet ja viņi pieņem mantojumu, kas viņiem piekritis pēc mantotāja, kuŗš atteicies, tad viņiem jāieskaita savās daļās tas, ko viņš saņēmis kā atlīdzību par atteikšanos.

773. Mantotāja atteikšanās līgumu var atcelt tikai abām pusēm rakstiski vienojoties.

774. Ja mantotājs atteicies par labu trešai personai un tā tieši piedalījies pašā šā līguma noslēgšanā vai pievienojies tam vēlāk, tad atteikšanās līgumu nevar atcelt bez viņas piekrišanas.

II. Mantojuma atraidīšana pēc aicinājuma mantot.

775. Katram, kas var brīvi rīkoties ar savu mantu, ir arī tiesība mantojumu atraidīt, vienalga, vai tas viņam piekritis pēc likuma vai pēc testāmenta. Līgumiska mantinieka tiesības šajā ziņā nosaka 689. pants.

776. Atraidīt mantojumu var tiklab to tieši izteicot, kā arī klusējot.

690., 699. un 700. panta noteikumi par mantojuma pieņemšanu attiecas arī uz tā atraidīšanu.

777. Lai atraidījums būtu spēkā, ir vajadzīgs, lai tas, kas atraida, zinātu to pamatu, pēc kuŗa viņš aicināts mantot, kā arī to, ka viņš ir mantinieks.

778. Ja tuvākais likumiskais mantinieks iecelts par mantinieku testāmentā, bet negrib šo iecelumu izlietot, viņš patur tiesību mantot pēc likuma.

779. Ja kāds atteicas mantot pēc testāmenta kādā patīgā nolūkā, tad viņš, pieņemot mantojumu pēc likuma, neatbrīvojas no testatora noteiktiem aprobežojumiem rīcībā ar mantojumu; bez tam viņam jāapmierina legātāri.

780. Ja tuvākais likumiskais mantinieks iecelts bez viņa ziņas par mantinieku testāmentā, tad ar mantojuma atraidījumu, neatkarīgi no tam, kādos izteicienos tas izteikts, viņš nezaudē tiesību mantot pēc testāmenta. Bet ja viņš, atraidot mantojumu vispārīgos izteicienos, zinājis, ka viņš iecelts par mantinieku testāmentā, tad viņš vairs nevar mantot arī pēc likuma.

781. Kad aicinātais mantojumu jau pieņēmis, viņš to vairs nevar atraidīt. Kas reiz atraidījis viņam piekritušo mantojumu, tas vairs nevar to pieņemt vēlāk.

782. Pēc tam, kad mantinieks atraidījis viņam piekritušo mantojumu, viņa vietā iestājas tas, kas pēc mantojuma atstājēja gribas vai, ja tāda nav izteikta, pēc likuma aicināts mantot kā tuvākais pēc viņa; pie tam šim jaunajam mantiniekam doti mantojuma pieņemšanai vai atraidīšanai tādi paši termiņi kā pirmajam, skaitot tos no tās dienas, kad viņš dabūjis zināt par pirmā atraidījumu.

783. Mantojuma atraidījums neaptver līdz ar to arī atteikšanos no tām tiesībām un prasījumiem, kas mantiniekam var būt pret mantojuma atstājēju un mantojumu pēc kādiem citiem pamatiem.

OTRĀ APAKŠNODAĻA.

Nepilnīgi un spēkā neesoši testāmenti.

I. Testāmenta atcelšana pret testatora gribu.

784. Testāments var dažādā kārtā, tiklab visā savā sastāvā, kā arī tikai dažās atsevišķās daļās, vai nu no paša sākuma nebūt spēkā, vai arī spēku zaudēt vēlāk.

785. Testāments, kas palicis nepabeigts (458. p.) vai kuŗā visi rīkojumi ir pretlikumīgi vai nesaprotami, kā arī testāments ar noziedzīgu vai pretlikumīgu saturu, pats par sevi nav spēkā un tiesa to nenolasa.

Atsevišķu rīkojumu pretlikumība neatņem spēku ne visam testāmentam, ne tā pārējiem rīkojumiem; tādā gadījumā viss tas, kas testāmentā ir pretlikumīgs, tiesai jāsaskaņo ar likumiem, vai, ja tas nav iespējams, no testāmenta jāizņem.

Šā panta iepriekšējo daļu noteikumi piemērojami arī tad, kad ar tiesas spriedumu pierādīti 824. panta 1. punktā minētie apstākļi, kas padara mantinieku par necienīgu mantot.

786. Prasīt, lai testāmentu atzīst par spēkā neesošu visā tā sastāvā vai atsevišķās daļās, ieinteresētās personas var šādos gadījumos:

- 1) kad mantojuma atstājējs nav bijis spējīgs testāmentu taisīt;
- 2) kad testāmentu taisot nav ievērota noteiktā forma;
- 3) kad testāmenta taisīšana panākta ar spaidiem vai viltu vai kad notikusi maldība.

787. Testāmenta spēku neietekmē tas, ka no testāmenta taisīšanas laika līdz testatora nāvei pagājuši desmit vai vairāk gadu.

788. Ja kāds neatraidāms mantinieks testāmentā palicis neievērots vai bez likumiska iemesla atstumts no mantojuma, viņam ir tiesība prasīt, lai nodala viņa neatņemamo daļu, vai arī, ja viņam novēlēts mazāk par šo daļu, lai to papildina. Citādā ziņā testāments patur savu spēku.

789. Ja mantojuma atstājējs, kam nav bērnu, ir taisījis testāmentu, un viņam pēc tam, vai nu dzīvam esot, vai pēc nāves, piedzimst leģatājs, tad testāments uzskatāms par atceltu visā tā sastāvā, ja vien šis gadījums nav pašā testāmentā tieši paredzēts. Bet ja testatoram jau agrāk bijuši bērni, tad pēc testāmenta taisīšanas dzimušie tikai dabū ar saviem brāļiem un māsām vienlīdzīgu mantojuma daļu, pie kam citādā ziņā testāments nezaudē spēku.

790. Ja tēvs atstāj leģatājam, kuŗam vēl jādzimst, kādu noteiktu mantojuma daļu, bet viena vietā piedzimst divi vai vairāk bērni, tad tie dabū vienlīdzīgas mantojuma daļas.

791. Ja likumiskais mantinieks, kam bijis iespējams testāmentu apstrīdēt, reiz jau šo testāmentu atzinis, vai nu noteikti, vai klusējot, t. i. izpildot tā atsevišķas daļas vai arī nepieteicot savas prasības uzaicinājuma laikā, tad viņam šis testāments pilnīgi jāizpilda un nav vairs tiesības vēlāk to apstrīdēt.

II. Testāmenta atcelšana, grozot testatoram savu gribu.

792. Noteikumi par testāmenta atcelšanu, grozot testatoram savu gribu (793.—801. p.), piemērojami arī publiskiem testāmentiem.

793. Agrāko testāmentu testators var atcelt vai nu taisot jaunu, vai vienkārši to atsaucot.

1. Jauna testāmenta taisīšana.

794. Ar jaunu testāmentu iepriekšējais tiek atcelts jau pats par sevi, arī noteikti to neizsakot.

Šajā ziņā ir vienalga, vai agrākais testāments bijis publisks vai privāts; publisko testāmentu tāpat var atcelt ar vēlāku privāto.

Liepājas satiksmes veterinārārsts

Klāvs Alksnis

miris 1937. g. 23. februārī

Piemiņā viņu paturēs

Z. M. Veterinārpārvalde

Tas vien, ka testātors izteicis nodomu taisīt jaunu testāmentu vai grozīt jau pastāvošo, ja viņš nomirst savu nodomu neizpildījis, agrāko testāmentu neatceļ.

795. Ja jaunajam testāmentam ir tādi trūkumi, kuŗu dēļ tas zaudē spēku (785. un 786. p.), kā arī ja testātors pats atceļ vēlāko testāmentu ar nolūku atjaunot agrāko, tad agrākais atkal atdabū spēku.

Ja jaunais testāments zaudē spēku aiz 789. pantā minētā iemesla, agrākais ar to savu spēku neatdabū.

796. Ar jaunu testāmentu agrākais nav atzīstams par atceltu, kad jaunais neapšaubāmi ir tikai agrākā papildinājums vai kādas tā daļas grozījums.

797. Ja testātors jaunajā testāmentā noteic, lai arī agrākais paliek spēkā, vai ja viņš atstāj divus testāmentus, kas taisīti vienā un tajā pašā dienā, bet pēc sava būtiskā satura ir dažādi, vai beidzot, ja nevar droši noteikt, kuŗš no diviem testāmentiem taisīts agrāk, kuŗš vēlāk, tad visos šajos gadījumos paliek spēkā abi testāmenti viens otram blakus, ciktāl tas pēc apstākļiem iespējams. Bet ja tas būtu pavisam neiespējami, tad abi testāmenti nav spēkā.

798. Ja testātoru pamudinājuši taisīt jaunu testāmentu nepatiesa ziņa par ieceltā mantinieka nāvi, tad agrākais testāments paliek spēkā.

2. Testāmenta atsaukšana.

799. Mantojuma atstājējs var atsaukt savu testāmentu netaisot jaunu, ar katru gribas izteikumu, kas izsacīts vai nu noteikti vai klusējot, ar zināmu darbību.

800. Noteikti atsauc testāmentu ar skaidru un neapšaubāmu izteikumu, kuŗu var izsacīt notāriālā vai pagasttiesas aktu reģistra grāmatā ierakstītā aktā, vai arī ārzemēs konsulārā atcēluma aktā, kā arī mājas kārtībā sastādītā rakstiskā aktā ar divu liecinieku parakstiem.

460. pantā paredzētos apstākļos testāmentu var atsaukt arī mutiski tādā pašā kārtībā, kāda noteikta testāmenta taisīšanai. Kaŗavīri kaŗa gaitās testāmentu var atsaukt bez tam arī ar rakstisku paziņojumu savai priekšniecībai.

801. Klusējot atsauc testāmentu ar tādu darbību, kas nepielaiž šaubas par testātora nodomu.

802. Kad testātors pats vai viņa uzdevumā kāda trešā persona tiši iznīcina visu testāmentu, to ieplēšot, sagriežot vai sadēzinot, vai arī tikai pārsvitrojot visu tā saturu, vai kā citādi, tad visi tajā esošie rikojumi, ja tas nav uzglabājies vēl kādā citā oriģināleksempļārā, zaudē spēku.

803. Ja testātors iznīcina tikai dažas pēdējās gribas rikojuma daļas, tad visas pārējās patur savu spēku.

804. Tas, ko iznīcinājis testātors pats, bet ne tiši, vai arī kāds cits bez testātora piekrišanas, paliek spēkā, ja vien var salasīt vai kā citādi pierādīt tā saturu.

TREŠĀ APAKŠNODAĻA.

Legāta atcelšana.

I. Legāta atcelšana pēc legātāra gribas.

805. Legātārs vienmēr var atraidīt viņam piekritušo legātu, bet ja viņš mirst par to neizsacījies, šī tiesība pāriet uz viņa mantinieku.

Atraidīt var tiklab noteikti, kā arī klusējot, ar darbību, kas nepielaiž nekādas šaubas par legātāra nodomu.

806. Ja mantinieks atraida viņam piekritušo mantojumu, tad ar to viņš nav atraidījis arī viņam piešķirto prelegātu.

807. Ar legāta atraidīšanu izbeidzas arī legāta piekrituma spēks (521. un turpm. p.), ja vien legāts nav piekritis uz vairākiem pamatiem un atraidījumu varētu attiecināt tikai uz vienu no tiem.

808. Ar nosacījumu vai ar termiņu piešķirta legāta atraidījums nav spēkā, ja tas noticis pirms nosacījuma vai termiņa iestāšanās.

II. Legāta atcelšana pēc mantojuma atstājēja gribas.

809. Mantojuma atstājējs var atcelt paša piešķirto legātu ar katru gribas izteikumu, kas izsacīts vai nu noteikti, vai klusējot, ar zināmu darbību, kuŗa nepielaiž šaubas par mantojuma atstājēja nodomu.

810. Katrs legāta pārgrozījums pats par sevi ir agrākā legāta atcēlums un jauna nodibinājums; tādēļ, legātu pārgrozot, jāievēro viss tas, kas vispār jāievēro legātu nodibinot; citādi jāatzīst, ka pārgrozījums gan atceļ agrāko, bet nenodibina jaunu legātu.

811. Ja legātu pārgroza, noteicot jaunu legātāru, vai legāta izpildītāju, vai legāta priekšmetu, tad, rodoties šaubām, pieņemams, ka legātam pievienotais nosacījums ar pārgrozījumu nav atcelts, bet paliek spēkā.

III. Legāta atcelšana testāmenta atkrišanas dēļ.

812. Ja testāments atkrīt, tad atkrīt arī tajā nodibinātie legāti.

IV. Legāta tieša atkrišana.

813. Legāts atkrīt, ja tas jau no paša sākuma nav bijis spēkā, un proti, sekojošos gadījumos:

- 1) kad mantojuma atstājējs nav bijis spējīgs legātu piešķirt vai legātārs — to pieņemt;
- 2) kad novēlējums nav varējis būt par legāta priekšmetu;
- 3) kad dotais rikojums bijis nesaprotams;
- 4) kad legāts ierosināts ar spaidiem vai viltu vai piešķirts maldības dēļ.

814. Spēkā neesoši legāti (813. p.) neatdabū spēku arī tad, kad vēlāk to spēkā neesamības iemesls atkrīt, ja vien tie nav piešķirti ar nosacījumu un spēkā neesamības iemesls nav atkritis pirms nosacījuma iestāšanās.

815. Ja testāmentu uzrakstījis nevis testātors pats, bet kāda cita persona, tad neviens šai personai par labu taisīts rikojums, un tā tad arī viņai piešķirts legāts, nav spēkā, ja vien testātors nav šo rikojumu vēl noteikti un sevišķi apstiprinājis vai ja testāmentu nav uzrakstījis viņa vienīgais likumiskais mantinieks.

816. Sākumā spēkā esošs legāts vēlāk zaudē spēku:

- 1) ja legātārs nomirst pirms mantojuma atstājēja vai pirms nosacījuma iestāšanās;
- 2) ja legāta priekšmets gājis bojā vai pārvērsts citā;
- 3) ja testātors vēl dzīvs būdams novēlēto priekšmetu legātāram dāvinājis.

817. Ja testāmentā ieceltais mantinieks izpilda kādu legātu, kas viņam nav bijis jāizpilda, tad viņam vairs nav tiesības prasīt to atpakaļ, ja vien viņu nav pavadinājuši izpildīt faktiska maldība.

V. Legāta atcelšanas sekas.

818. Kad kautkā kārtā atkrīt legātārs, tad legāta priekšmets, ciktāl tas vēl pastāv, piekrit vispirms viņa substitūtā, vai, pēc pieauguma tiesības (839. un 840. p.), līdzlegātāram, ja tāds iecelts.

Ja nav ne substitūta, ne līdzlegātāra, tad legāta priekšmets paliek legāta izpildītājam, bet ja nav arī tā, tad mantiniekam; bet ja viņu ir vairāki, tad tas dalāms starp viņiem samērā ar viņu mantojuma daļām.

Tas, kam uzlikts tikai izdot, kā piemēram, testāmenta izpildītājs, nav uzskatāms par legāta izpildītāju un tādēļ arī novēlēto priekšmetu nedabū.

819. Tam, kas 818. pantā norādītā kārtībā iestājas atkritušā legātāra vietā, jāizpilda visi pēdējam uzliktie pienākumi, izņemot gadījumu, kad legāts jau no paša sākuma nav bijis spēkā.

CETURTĀ APAKŠNODAĻA.

Mantojuma līguma atcelšana.

820. Mantojuma līgumi zaudē spēku aiz tiem pašiem iemesliem kā testāmenti.

Mantojuma līgumu var atcelt aiz tiem pašiem iemesliem kā vispār katru līgumu.

Neviena puse, ja viņa nav to noteikti pielīgusi, nevar ar vienkopusēju atsaukumu atcelt mantojuma līgumu, kaut arī tam par iemeslu būtu līgumā ieceltā mantinieka nepateicība, vai kaut arī pēc līguma noslēgšanas vienai no pusēm piedzimtu leļupējais.

821. Neatraidāmo mantinieku tiesību aizskārumam ir mantojuma līgumā tās pašas sekas, kā testāmentā.

822. Iemesli, kas vispār dod tiesību prasīt agrākā stāvokļa atjaunošanu, var būt par pamatu arī mantojuma līguma atcelšanai.

823. Ja līgumā ieceltais mantinieks nomirst pirms mantojuma atstājēja un pie tam pirmā mantinieki nav bijuši noteikti iecelti par viņa substitūtiem, tad mantojuma līgums atzīstams par izbeigušos.

PIEKTĀ APAKŠNODAĻA.

Mantojuma un legāta atrašana necienīgām personām.

824. Kā mantojumu, tā arī legātu zaudē kā necienīgs:

1) kas tiši sagādājis nāvi mantojuma atstājējam vai savam tuvākam priekšmantiniekam, vai tiši nodarījis mantojuma atstājējam tādu veselības bojājumu, kuŗš padara to nespējīgu taisīt vai atcelt pēdējās gribas rīkojumu;

2) kas ar vardarbību vai viltu pamudinājis vai atturējis mantojuma atstājēju taisīt, grozīt vai atcelt pēdējās gribas rīkojumu;

3) kas ļaunprātīgi nogādājis pie malas mantojuma atstājēja taisīto pēdējās gribas rīkojumu;

4) kas viltojis mantojuma atstājēja pēdējās gribas rīkojumu;

5) kas atteicies no viņam pēdējās gribas rīkojumā uzliktā aizbildņa amata vai pienākuma kādu audzināt;

6) kas neizpilda viņam uzlikto pienākumu rūpēties par mantojuma atstājēja apbedīšanu;

7) kas gada laikā no pēdējās gribas rīkojuma spēkā nākšanas bez ievērojamiem iemesliem neizpilda mantojuma atstājēja uzlikumu.

Mantojumu vai legātu nezauvē tas, kam mantojuma atstājējs piederis.

825. Ja pārdzīvojušais laulātais iedodas jaunā laulībā, iepriekš neizdalījis ar bērniem viņu mirušā vecākā mantu (226. p.), tad viņš kā necienīgs zaudē šiem bērniem par labu savu likumisko tiesību uz mirušā atstāto mantojumu.

826. Atraut mantojumu necienības dēļ (824. un 825. p.) var vienīgi prasības ceļā, izņemot 785. panta 3. daļā minēto gadījumu.

Prasību var celt tā persona, kuŗai pāriet mantojums pēc tā atrašanas (827. p.), bet 824. panta 1. punktā paredzētos gadījumos — arī prokurors.

Minēto prasību var celt 685. un 686. pantā norādītos termiņos.

827. Kad kādam mantojums atrauts kā necienīgam, tad viņa vietā, ja par to nav nekādu sevišķu noteikumu, iestājas tas, kas aicināts mantot kopā ar atkritušo vai tieši pēc viņa, vienalga, vai tas būtu substitūts, vai līdzmantinieks, vai arī tuvākais likumiskais mantinieks. Legātiem, kas atrauti necienīgajiem, piemērojami 818. panta noteikumi.

828. Tam, kas iestājas necienīgā vietā, jāizpilda viss tas, kas bijis uzlikts pēdējam, un proti, jāizpilda legāti, jāuzņemas mantojuma parādi u. t. t.

829. Ja necienīgais jau ieguvis un saņēmis to, kas viņam bijis piešķirts, tad viņam tas jānodod ar visiem augļiem un pieaugumiem tam, kas iestājas viņa vietā.

Ja necienīgais cietis kādus zaudējumus sakarā ar mantojuma pieņemšanu, tad viņš nevar prasīt agrākā stāvokļa atjaunošanu.

SESTĀ APAKŠNODAĻA.

Pieauguma tiesība.

830. Ja kāds no vairākiem līdzmantiniekiem kaut kāda iemesla dēļ nevar vai negrib mantot, tad viņa atbrīvojusies daļa piekrīt pēc pieauguma tiesības pārējiem līdzmantiniekiem.

Pieauguma tiesība nav piemērojama, ja atkritušam mantiniekam ir substitūts, vai ja viņš jau pēc aicinājuma mantot nomirst un viņa tiesība ir pārgājusi uz viņa mantiniekiem.

831. Pieauguma tiesība iestājas uz likuma pamata, bez sevišķas iegūšanas vai pieņemšanas. Kam šī tiesība ir, tas nevar no tās atteikties.

832. Ja mantinieks nomirst jau pēc mantojuma iegūšanas, bet vēlāk atkrīt kāds no līdzmantiniekiem, tad pieauguma tiesība ir pirmā mantiniekiem.

833. Atbrīvojusies daļa pāriet uz līdzmantiniekiem (830. p.) ar visām uz to gulošām nastām, to starpā ar pienākumu izpildīt atkritušam mantiniekam uzliktos legātus, izņemot gadījumu, kad šā mantinieka iecelšana jau no paša sākuma nav bijusi spēkā.

834. Mantojot pēc likuma, atbrīvojusies mantojuma daļa piekrīt tiem līdzmantiniekiem, kas būtu to dabūjuši, ja atkritušā mantinieka nemaz nebūtu bijis, un šo daļu viņi sadala samērā ar savām mantojuma daļām.

835. Ja daži no kopīgā mantojuma likumiskiem mantiniekiem manto pēc galvām, bet citi pēc ciltīm (411. p.), tad, atkrītot kādam no pirmajiem, viņa daļa sadalāma pēc cilšu skaita; bet ja atkrīt kāds no tiem, kuŗi manto pēc ciltīm, tad viņa daļa piekrīt, pēc pieauguma tiesības, tās pašas cilts piederīgiem, un tikai tad, ja tādu nav, pāriet uz pārējiem ciltīm.

836. Mantojot pēc testāmenta, pieauguma tiesība ir tikai tiem mantiniekiem, kas aicināti mantot visu mantojumu, nenoteicot viņu daļas.

Daļa, kas atbrīvojusies pēc atkrituša testāmentāra mantinieka, sadalāma starp pārējiem līdzmantiniekiem vienlīdzīgi.

837. Kad no vairākiem līgumiskiem mantiniekiem kāds atkrīt, tad viņa atbrīvojusies daļa piekrīt nevis viņa līdzmantiniekiem, bet gan mantojuma atstājēja likumiskiem mantiniekiem, ja vien līgumā nav tieši noteikts citādi.

838. Kad līgumiski mantinieki manto kopīgi ar testāmentāriem, tad, atkrītot kādam no pēdējiem, viņa daļa, ja nav citu testāmentāru mantinieku, piekrīt nevis līgumiskiem, bet likumiskiem mantiniekiem.

839. Legātos pieauguma tiesība pastāv tikai tad, kad viena un tā pati lieta novēlēta vairākiem līdzlegātāriem, nenoteicot, kāda daļa no tās katram jādabū.

Ja šādā gadījumā kāds līdzlegātārs atkrīt, iekam viņš ieguvis tiesību uz piešķirto legātu, viņa daļa piekrīt pārējiem līdzlegātāriem.

840. Ja vairākiem legātāriem kopīgi novēlēta lietojuma tiesība (1190. un turpm. p.) un ja kāds no viņiem atkrīt pēc tam, kad viņš jau ieguvis savu daļu, tad arī tā piekrīt viņa līdzlegātāriem.

Trešā daļa.

Lietu tiesības.

Pirmā nodaļa.

Dažādas lietu šķiras.

PIRMĀ APAKŠNODAĻA.

Lietas un lietu kopības vispār.

841. Lietas ir ķermeniskas vai bezķermeniskas.

Bezķermeniskas lietas ir dažādas personiskas, lietu un saistību tiesības, ciktāl tās ir mantas sastāvdaļas.

842. Ķermeniskas lietas ir vai nu kustamas, vai nekustamas, raugoties pēc tam, vai tās var vai nevar pārvietot, ārēji nebojājot, no vienas vietas uz otru.

Piezīme. Dzelzceļš ar visiem saviem piederumiem pieskaitāms nekustamām lietām, bet kuģi ar visiem saviem piederumiem — kustamām lietām.

843. Likums, tāpat kā privāta griba, var nekustamām lietām piemērojamas tiesības attiecināt uz tādām lietām, kas pēc savām īpašībām ir kustamas, un otrādi.

844. Ķermeniskas lietas ir vai nu atvietojamās, vai neatvietojamās. Atvietojamās ir tās, kuŗām parasti ievēro vienīgi šķiru, bet ne veidu, ne arī atsevišķu lietu par sevi, tā ka tās piegādājot vai dodot atpakaļ jāraugās tikai, lai tās būtu noteiktas šķiras un labuma un tajā pašā daudzumā. Še pieder visas tās lietas, ko noteic ar skaitu, mēru un svaru.

Pēc privātas gribas atvietojamības raksturu var piešķirt arī būtiski neatvietojamām lietām, t. i. atsevišķiem noteiktiem priekšmetiem, un otrādi.

845. Ķermeniskas lietas ir vai nu patērējamās, vai nepatērējamās, raugoties pēc tam, vai tās parasti lietojot iznīcina, vai ne.

846. Lietu tiesības pieskaitāmas kustamai vai nekustamai mantai, raugoties pēc to lietu šķiras, uz kuŗām tās attiecas.

Personiskās un saistību tiesības, kaut arī to priekšmets būtu nekustama lieta, vienmēr pieskaitāmas kustamai mantai.

Kad par bezķermenisku lietu runā kā par ķermeniskas lietas sastāvdaļu vai piederumu (850. p.), tad viņa pieņem šās pēdējās īpašības un saskaņā ar to uzskatāma vai nu par kustamu, vai nekustamu, raugoties pēc tās ķermeniskās lietas šķiras, pie kuŗas viņa pieder.

847. Tiesiskā ziņā dalāmas ir tikai tās lietas, kuŗas var, neiznīcinot būtību, dalīt daļās, pie kam katra daļa ir patstāvīgs vesels. Lietas, ko nevar tādā kārtā dalīt, ir nedalāmas.

Lietas, kas pēc būtības ir dalāmas, likums vai privāta griba var noteikt par nedalāmām.

848. Par tiesību un saistību priekšmetu var būt nevien atsevišķas lietas, bet arī lietu kopības.

849. Lietu kopība ir vairāku tādu patstāvīgu, vienas vai dažādu šķiru, ķermenisku vai bezķermenisku lietu sakopojums zināmam nolūkam vienā sastāvā un ar vienu kopīgu nosaukumu, kuŗas šajā sastāvā atzīstamas tiesiskā ziņā par vienību jeb vienu pašu lietu.

Lietu kopības jēdzienu un tās būtību neiznīcina un negroza ne tās sastāvā ietilpstošo atsevišķo lietu pamazinājums vai pieaugums, ne arī kāda cita to pārmaiņa.

OTRĀ APAKŠNODAĻA.

Galvenās un blakus lietas.

I. Vispārīgi noteikumi.

850. Galvenās lietas ir tās, kas ir patstāvīgi tiesību priekšmeti. Bet viss tas, kas pastāv tikai ar galveno lietu, vai pieder pie tās, vai kā citādi ar to saistīts (851. p.), ir blakus lieta.

851. Starp blakus lietām jāizšķir:

1) galvenās lietas būtiskas daļas, to starpā pieaugumi šaurākā nozīmē;

2) galvenās lietas augļi;

3) galvenās lietas piederumi;

4) galvenai lietai taisītie izdevumi un uz to gulošās nastas.

852. Kamēr blakus lieta nav atdalīta no galvenās, uz abām attiecas vieni un tie paši tiesību noteikumi; tādēļ nekustamas lietas kustamie piederumi nav uzskatāmi par kustamām lietām, bet ir pakļauti noteikumiem, kādi pastāv nekustamām lietām.

853. Visas tiesiskās attiecības, kas zīmējas uz galveno lietu, pašas par sevi attiecas arī uz tās blakus lietām, kādēļ, atsavinot galveno lietu, pie tās piederīga blakus lieta šaubu gadījumā atzīstama par atsavinātu kopā ar to, ja vien nav tieši noteikts pretējais.

II. Galvenās lietas būtiskās daļas.

854. Galvenās lietas būtiskās daļas ir visas tās, kas atrodas ar viņu nesaraujamā sakarā un ietilpst viņas sastāvā, tā ka bez tām galvenā lieta pēc būtības nevarētu nemaz pastāvēt vai nebūtu atzīstama par pilnīgu.

III. Augļi.

855. Auglis šā vārda plašākā nozīmē ir katrs labums, ko var iegūt galveno lietu lietojot.

Auglis šaurākā nozīmē ir viss tas, ko no lietas dabū vai nu kā tās dabiskos ražojumus, vai kā ienākumus, ko tā nes sakarā ar sevišķām tiesiskām attiecībām; pirmā gadījumā augļus sauc par dabiskiem, otrā — par civīliem. Pie pēdējiem skaitāmi nomas un īres maksas un kapitāla procenti.

856. Dabiskie augļi atzīstami par galvenās lietas daļu tikai tik ilgi, kamēr nav no tās atdalīti.

IV. Piederumi.

857. Blakus lieta iegūst piederuma raksturu, ja viņas uzdevums ir kalpot galvenai un viņa ir pastāvīgi ar to saistīta un atbilst šim uzdevumam ar savām dabiskām īpašībām.

Blakus lietu nevar atzīt par piederumu pretēji skaidri izteiktai īpašnieka gribai.

Blakus lietas sakaram, kas noteic tās piederību pie galvenās, nav katrā ziņā jābūt tādām, ka abas lietas būtu tieši, cieši, fiziski savienotas; tādai piederībai ir pietiekošs arī jebkuŗš cits viņu starpā pastāvošs sakars.

Vienīgi ārējs divu lietu savienojums vai tas, ka īpašnieks vienkārši pēc savas gribas noteicis tās vienu priekš otras, nepadara nevienu no tām par otras piederumu. Turpretim katrā ziņā ir vajadzīga visu šā panta pirmā daļā norādīto nosacījumu kop-esamība.

858. Blakus lieta, pēc tās atdalīšanas no galvenās, tikai tad vairs nav pēdējās piederums, ja līdz ar to tieši izteikts vai arī neapšaubāmā darbībā izpaužas nodoms izbeigt tās uzdevumu kalpot galvenai. Ar to vien, ka lieta pagaidām atdalīta, piederuma raksturs neizbeidzas.

859. Lieta atzīstama par ēkas piederumu, kad tā nolemta nevis tam nolūkam, lai kalpotu vienīgi īpašnieka personīgiem vai viņa amata mērķiem, bet lai atrastos pastāvīgi sakarā ar ēku, padarot to pēc sava rakstura noderīgāku un patīkamāku.

Ko ēkas īpašnieks iegūvis šajā pantā norādītam mērķim, bet kas šim mērķim vēl nav izlietots, nav ēkas piederums. Šis noteikums attiecas arī uz būvmateriāliem.

860. Par rūpniecības uzņēmuma piederumiem uzskatāmi ražošanai vajadzīgie darba rīki un mašīnas, kā arī vēl darbā esošie ražojumi, bet piederumiem nav jāpieskaita ne sagādātie neapstrādātie materiāli, ne arī jau pabeigti un pārdošanai nolemtie izstrādājumi.

861. Par lauku zemes gabala piederumu neskaitās tā saucamais inventārs, t. i. zemkopības rīki, sēkla un lopi, bet saimniecībai nepieciešamie mēsli, salmu un lopbarības krājumi ietilpst lauku zemes gabala piederumos.

Par kuŗa inventāru neskaitās kuŗa pārtikas krājumi.

862. Dokumenti, kartes un plāni, kuŗi attiecas uz nekustama īpašuma iegūšanu un valdījumu, kā arī uz ēku un kuŗu celšanu, ir šā īpašuma vai kuŗa piederumi.

Piezīme. Pārdodot kuŗi ārzemniekam, ar kuŗa dokumentiem jārikojas pēc kuŗu hipotēkas un jūras prasību likuma.

V. Nastas un izdevumi.

863. Kas bauda vai vēlas baudīt kādas lietas labumus, tam arī jānes ar šo lietu saistītie pienākumi, kā arī trešās personas šai lietai vai tās dēļ taisītie izdevumi.

864. Visas uz lietu gulošās nastas un apgrūtinājumi jānes lietas īpašniekam.

865. Kādai lietai taisītie izdevumi ir vai nu nepieciešami, ar kuŗiem pašu tās būtību uztur vai aizsargā no pilnīgas bojā ejas, sabrukuma vai izpostījuma, vai derīgi, kas uzlabo lietu, un proti, pavairo ienākumu no tās, vai, beidzot, greznuma izdevumi, kas padara to tikai ērtāku, patīkamāku vai daiļāku.

866. Nepieciešamie izdevumi atlīdzināmi katram, kas tos taisījis, izņemot personu, kas lietu dabūjusi noziedzīgā ceļā.

867. Derīgie izdevumi atlīdzināmi tikai tam, kas valdījis svešu lietu labā ticībā kā savu paša, ja vien viņš jau nav dabūjis atlīdzību, saņemot no šās lietas ienākumus, kas šādos gadījumos jāieskaita. Šie izdevumi atlīdzināmi tikai tādā apmērā, kādā tie paaugstinājuši lietas vērtību. Bet ja šis paaugstinājums pārsniedz pašu izdevumu apmēru, tad var atprasīt tikai šos izdevumus.

Ja atlīdzināmo derīgo izdevumu apmērs nav samērīgs ar tās personas līdzekļiem, kuŗas lietai tie taisīti, vai arī ja atlīdzības samaksa viņu pārāk apgrūtinātu, tad viņu nevar piespiest tos atlīdzināt; bet tādā gadījumā pretējā puse var atņemt svešajā lietā izdarītos uzlabojumus, ciktāl tas iespējams tai nekaitējot.

Kas, nebūdamis labticīgs, taisa svešai lietai derīgus izdevumus, tas gan nevar prasīt, lai tos atlīdzina, bet var atņemt savus uzlabojumus, ja tas viņam ir izdevīgi un ja to var izdarīt nekaitējot galvenai lietai.

868. Kas bez uzdevuma taisījis svešai lietai greznuma izdevumus, tas nevar prasīt, lai tos atlīdzina, bet arī var atņemt savus izdaiļojumus, ja tas viņam ir izdevīgi un ja to var izdarīt nekaitējot galvenai lietai.

869. Izdevumus, ko taisījis trešā persona ne pašai lietai, bet lietas augļiem un to ražošanai, ievākšanai un glabāšanai, nes vai atlīdzina tas, kas šos augļus saņēmis, un tādā mērā, kādā tie viņam devuši labumu.

TREŠĀ APAKŠNODAĻA.

Lietu sadalījums pēc vērtības.

870. Lietas novērtējamas vai nu pēc to parastās vērtības vispārējā lietošanā, vai arī pēc vērtības, ko noteic lietas sevišķā nozīmē valdītājam vai viņa personīgās tieksmes. Tāpēc lietu vērtība var būt vai nu parasta, vai sevišķa, vai arī ar personīgām tieksmēm pamatota.

871. Parastā vērtība noteicama pēc tā labuma, kādu lieta var dot katram valdītājam pati par sevi, neatkarīgi no viņa personīgām attiecībām.

872. Sevišķā vērtība noteicama pēc tā sevišķā labuma, kādu lietas valdītājs gūst no tās sakarā ar savām personīgām attiecībām.

873. Ar personīgām tieksmēm pamatotā vērtība atkarājas no priekšrocības, kādu lietas valdītājs tai piešķir vai nu tās īpatnību dēļ, vai savu sevišķo attiecību dēļ pret to, neatkarīgi no labuma, kādu tā dod pati par sevi.

874. Ja likums, runājot par lietas vērtību, neapzīmē to tuvāk, tad ar to vienmēr jāsaprot parastā vērtība (871. p.).

Otrā nodaļa.

Valdījums.

PIRMĀ APAKŠNODAĻA.

Vispārīgi noteikumi.

875. Valdījums ir tiesībām atbilstoša faktiskā vara.

Valdījuma priekšmets var būt kā lietas šaurākā nozīmē, t. i. ķermeniskas, tā arī bezķermeniskas lietas, t. i. tiesības.

876. Lietas valdījums ir īpašuma tiesībai atbilstoša faktiskā vara par lietu. Tas pastāv, kad ķermeniska lieta faktiski atrodas kādas personas pilnīgā varā un kad pie tam šī persona izrāda gribu rīkoties ar lietu līdzīgi īpašniekam.

Tas, kā varā lieta faktiski atrodas, bet kas atzīst par tās īpašnieku kādu citu, uzskatāms, kaut arī viņam būtu tiesība turēt to savā varā, nevis par šās lietas tiesisku valdītāju, bet tikai par tās turētāju jeb faktisku valdītāju un īpašnieka vietnieku valdījumā.

Piezīme. Turētājam jeb faktiskam valdītājam ir tiesība prasīt traucēta valdījuma atjaunošanu.

877. Valdīt var tikai tādu tiesību, ko var ilgstoši vai atkārtoti izlietot.

Ievērojot šo noteikumu, var valdīt jebkuŗu tiesību, ja ir faktiskā iespēja to izlietot pēc sava ieskata, citas personas atstumjot, un ja to tiešām arī izlieto sev par labu.

OTRĀ APAKŠNODAĻA.

Valdījuma iegūšana.

878. Viena un tā pati lieta nevar vienā un tajā pašā laikā atrasties vairāku personu valdījumā tā, ka katra no viņām valda visu šo lietu.

Vairākas personas var valdīt kopīgi vienu un to pašu lietu tā, ka katrā no viņām, šo lietu faktiski nesadalot, valda tās domājamo daļu.

Viena persona var valdīt pašu lietu, bet otra, tajā pašā laikā, kādu tiesību uz to.

Piezīme. Ierobežojumi nekustamu lietu iegūšanai īpašumā, valdījumā un lietošanā norādīti sevišķā likumā.

879. Ķermeniskas lietas valdījuma iegūšanai ir nepieciešams, pirmkārt, ņemt to savā varā, t. i. izdarīt tādu fizisku darbību, ar kuŗu tas, kas valdījumu grib iegūt, tā pakļauj lietu savai fiziskai varai, ka vienīgi viņš var pēc savas gribas to ietekmēt, bet otrkārt — ar varā ņemšanu saistīta griba paturēt šo lietu kā savu.

880. Vai pamats lietas varā ņemšanai un gribai paturēt to sev ir tiesisks vai ne, tas neietekmē valdījuma iegūšanu.

881. Lietu ņemt savā varā var arī neskaņoties tieši pie tās.

882. Nekustama īpašuma varā ņemšana notiek nevien kad ieguvējs ieiet tajā, bet arī kad nodevējs uz to tikai norāda, ja pie tam nav nekādu dabisku šķēršļu ieiet šajā nekustamā īpašumā.

883. Kustamu lietu varā ņemšana uzskatāma par notikušu: 1) kad tas, kas vēlas iegūt lietas valdījumu, saņem to savās rokās;

2) kad tā krīt viņa slazdos vai tīklos;

3) kad viņš tai pieliek sargu;

4) kad to uz viņa pavēli nodod citai personai — viņa vietniekam;

5) kad to nones ieguvēja aizņemtās telpās;

6) kad ieguvējam nodotas to telpu atslēgas, kuŗās lieta atrodas;

7) kad viņš uzliek zīmi lietai, kas vairs neatrodas cita valdījumā.

884. Nāvīgi ievainoti, bet vēl vājājami zvēri, kā arī medījums apžogotos mežos un zivis diķos vēl neatrodas valdījumā.

885. Zemes gabala valdītājs kļūst par tajā apslēptas mantas valdītāju tikai pēc tam, kad tā atrasta.

886. Ja kāda varā lieta jau atrodas, tad viņš iegūst valdījumu vienkārši ar gribu to valdīt kā savu (879. p.).

887. Lai iegūtu valdījumu caur vietnieku, pēdējam jāņem lieta savā varā ar gribu iegūt tās valdījumu ne sev, bet tam, ko viņš atvieto. Bet ja kāds nodod lietu zināmas personas vietniekam tieši ar nodomu nodot to tālāk atvietojamam, tad pēdējais iegūst valdījumu arī tad, ja viņa vietniekam būtu bijusi griba iegūt to sev vai kādam citam.

888. Lai iegūtu valdījumu caur vietnieku, ir vajadzīgs, ka atvietojamam tiešām ir tāda griba, un tādēļ viņš neklūst par valdītāju, ja par lietas varā ņemšanu nekā nezina, t. i. nav devis tieši tādu uzdevumu vai nav vēlāk apstiprinājis jau notikušu varā ņemšanu.

889. Iepriekšējā (888.) panta noteikums neattiecas uz personām, kas nespēj izteikt savu gribu; tādām personām valdījumu var iegūt viņu vietnieks arī bez viņu ziņas un gribas.

890. Kas valda lietu savā vārdā, tas var arī sākt to valdīt, pēc sava ieskata, cita vietā, kaut arī pēdējais nebūtu to ņēmis savā varā.

891. Lai iegūtu tiesības valdījumu, ir vajadzīga, tāpat kā iegūstot lietas valdījumu, fiziska vara, kas izteicas iegūstamās tiesības faktiskā izlietošanā, un griba izlietot šo varu kā savu tiesību.

892. Tiesību izlietot nedrīkst ne slepeni, ne vardarbīgi, ne ar viltu, ne arī pret gribas nespējīgu personu.

893. Valdījuma iegūšanai nav vajadzīgs, lai ieguvējam patiesi būtu uz to tiesība.

894. Ja kāds kaut tikai vienreiz izlietojis tiesību, tad ar to jau pietiek, lai viņš iegūtu šās tiesības valdījumu.

895. Tiesības valdījumu var iegūt arī caur vietnieku, ja tas šo tiesību izlieto ieguvēja vārdā.

Bez tam arī šajā ziņā ir spēkā 888.—890. panta noteikumi.

TREŠĀ APAKŠNODAĻA.

Valdījuma turpināšana un izbeigšanās.

896. Katrs reiz iegūts lietas valdījums turpinās tik ilgi, kamēr pastāv fiziska vara par lietu un griba to paturēt kā savu. Tiklīdz beidz pastāvēt abi šie nosacījumi vai kaut viens no tiem, izbeidzas arī valdījums.

897. Kā valdījuma iegūšanai ir vajadzīga divējāda darbība (879. p.), tā arī valdījuma izbeigšanai vajadzīga tāda darbība, kas ir pretēja vienam vai otram no valdījuma iegūšanas un turpināšanas nosacījumiem.

898. Fiziskas varas trūkuma dēļ kustamu lietu valdījums izbeidzas:

1) kad lietu ņem savā varā cita persona, kaut arī vardarbīgi vai slepeni;

2) kad valdītājs, lietu nozaudējis, nevar to atrast;

3) kad viņam nav iespējams tai piekļūt.

899. Mājas kustoņu valdījums izbeidzas, kad tie nomaldās un vairs neatgriežas, meža dzīvnieku — kad tie no valdītāja rokām izsprūk brīvībā, bet pieradinātu dzīvnieku — kad tie atmet paradumu atgriezties mājās.

900. Nekustamas lietas valdījums izbeidzas, kad valdītājs zaudējis varu par to vai nu dabas spēku dēļ, vai citai personai viņu izstumjot.

Ar to vien, ka kāds tikai ņem nekustamu lietu savā varā, vēl nepietiek izstumšanai no valdījuma; bet ir vajadzīgs, lai agrākais valdītājs, dabūjis zināt par notikušo varas atņemšanu, nespertu pret to nekādus soļus, vai arī būtu vērtīgi mēģinājis atjaunot savu varu par lietu.

901. Lai turpinātu valdījumu, nav vajadzīgs pastāvīgi un atkārtoti izrādīt gribu paturēt lietu kā savu; bet lai valdījumu izbeigtu, ir vajadzīgs izrādīt pretēju gribu ar tieši izteiktu vai klusējošu izdarītu atteikšanos.

Ja nekustamas lietas valdītājs to nelieto, tad no tam vien vēl neizriet, ka viņš atteicies no valdījuma, ja vien viņa griba atteikties no tā nav skaidri redzama vēl no citiem apstākļiem.

Gribas nespējīgas personas nevar no valdījuma atteikties.

902. Valdījumu var caur vietnieku nevien iegūt, bet arī turpināt vai zaudēt.

903. Valdījumu var zaudēt arī par labu valdītāja vietniekam pašam; bet valdījumu nezauvē ar to vien, ka vietnieks tikai izteic savu gribu, bet ir vēl vajadzīga viņa fiziska darbība, kas parādās attiecībā pret kustamām lietām — to noslēpšanā piesavināšanās nolūkā, bet attiecībā pret nekustamām — agrākā valdītāja vardarbīgā izstumšanā.

904. Valdītāja vietnieks zaudē valdījumu visos tajos gadījumos, kuŗos to zaudētu pats valdītājs, un proti, par kustamām lietām, kad valdītāja vietnieks tās nozauvē, vai kad viņš tās nodod citam, vai kad viņam tās paņēms piesavināšanās nolūkā.

905. Valdītājs zaudē nekustamu lietu valdījumu, kad viņa vietnieku vardarbīgi izstumj. Bet ja lietu savā varā ir ņēmis cits vienīgi vietnieka nolaidības vai jauna nolūka dēļ, tad agrākā valdītāja valdījums izbeidzas tikai tad, kad viņš, dabūjis zināt par varas atņemšanu, nespertu attiecīgus soļus varas atņemēja izstumšanai, vai arī viņa mēģinājums to izdarīt neizdodas.

906. Valdījums caur vietniekiem neizbeidzas, kad valdītāja vietnieks nodod lietu cita rokās, vai nomirst, vai kļūst garā slims, vai arī atstāj lietu, tā ka to ņem savā varā kāds cits.

907. Valdītājs, kuŗu pašu vardarbīgi izstumj, nezauvē valdījumu, ja viņa vietnieks patur lietu savās rokās.

908. Lai turpinātu tiesības valdījumu, nav vajadzīgs ne pastāvīgi izrādīt savu gribu to valdīt, ne arī pastāvīgi to izlietot. Tomēr tādu valdījumu zaudē, ja valdītājs pavisam nav izlietojis tiesību pa visu likumisko noilguma laiku.

Tiesības valdījumu zaudē arī tad, kad valdītājs no tā atteicas, vienalga, vai noteikti, vai klusējot.

CETURTĀ APAKŠNODAĻA.

Valdījuma veidi.

909. Lietas vai tiesības valdījums ir vai nu tiesīgs vai prettiesīgs.

Prettiesīgs ir katrs valdījums, kas iegūts vardarbīgi, vai slepenībā no tās personas, no kuŗas varētu sagaidīt iebildumus.

Ja kādam sveša lieta atradusies tikai turējumā, tad, izteicot vienīgi gribu valdīt to kā savu, viņš šo turējumu nevar pārvērst par tiesīgu valdījumu.

910. Valdījums ir vai nu labticīgs, vai ļaunticīgs. Labticīgs valdītājs ir tas, kas pārliecināts, ka nevienam citam nav vairāk tiesību valdīt lietu, kā viņam, bet ļaunticīgs — tas, kas zina, ka viņam nav tiesības lietu valdīt vai ka kādam citam šajā ziņā ir lielākas tiesības nekā viņam.

PIEKTĀ APAKŠNODAĻA.

No valdījuma izrietošās tiesības.

911. No valdījuma izriet tiesība uz pastāvoša valdījuma aizsardzību un atņemta valdījuma atjaunošanu. Šīs tiesības ir saistītas ar katru valdījumu, neatkarīgi no tam, vai tas ir tiesīgs vai prettiesīgs, labticīgs vai ļaunticīgs.

I. Pastāvoša valdījuma aizsardzība.

912. Katru valdījumu likums aizsargā.

913. Katrs drikst aizsargāt savu valdījumu no jebkāda ierobežojuma vai traucējuma, pat ar varu, ja vien pēdējo izlieto nekavējoties un likumā atļautas paš aizsardzības robežās.

914. Valdījums ir traucēts, kad kāds mēģina piesavināties lietu, vai tās daļu, vai tiesību, vai kavē valdītāju izlietot viņa valdījumu, kas notiek arī ar draudiem, kuŗi var modināt viņa dibinātas bažas.

915. Ja valdītājs pierāda, ka tādi traucējumi bijuši un ka viņš vēl valda, tad viņš var prasīt no tiesas tiklab šā sava valdījuma aizsardzību, kā arī atlīdzību par zaudējumiem, kas viņam nodarīti ar valdījuma traucējumu.

916. Tiesa, kuŗas aizsardzību valdītājs meklē, pēc sava ieskata var pieprasīt no atbildētāja nodrošinājumu tam, ka viņš turpmāk vairs valdījumu netraucēs.

917. Ja atbildētājs pierāda, ka prasītājs valdījumu ieguvis no viņa paša prettiesīgi (909. p. 2. d.), tad prasītāja sūdzība atraidāma. Bet atbildētāja ieruna, ka prasītājs valdījumu ieguvis prettiesīgi no trešās personas, nav jāievēro.

918. Katrs valdījums uzskatāms par tiesīgu un labticīgu, kamēr nav pierādīts pretējais.

919. Ja divas personas reizē apgalvo, ka viņas abas valda vienu un to pašu lietu, un abas atsaucas uz darbību, no kuŗas secina savu vēl turpinošo valdījumu, tad aizsargājams tās personas valdījums, kuŗa pierāda, ka tagadējā laikā valda tiesīgi (909. p. 2. d.). Bet ja no abpusējiem norādījumiem nevar noteikti pārliecināties, kuŗai pusei tajā laikā pieder tiesīgs valdījums, tad priekšroka dodama vecākam valdījumam, vai tam, kas dibināts uz tiesiska pamata.

II. Atņemta valdījuma atjaunošana.

920. Lietas vai tiesības valdījumu atņem izstumjot no tā valdītāju ar vardarbību.

921. Lietas vai tiesības valdījumu, kas atņemts ar varu jeb valdītāju izstumjot, tiesa nekavējoties atjauno, tiklīdz cietušais pierāda, ka viņam tāds valdījums bijis un viņš no tā izstumts. Valdījums jāatjauno neatkarīgi no vardarbības izdarītāja vēlēšanās pierādīt savu īpašuma tiesību vai no kādām citām viņa ierunām, kas neattiecas tieši uz valdījumu un tā atņemšanas faktu vai nav minētas 917. panta 1. teikumā.

922. Valdījuma vardarbīgs atņemējs, izņemot 917. panta pirmā teikumā minēto gadījumu, nevar atsaukties uz to, ka valdītājs, pret kuŗu viņš izdarījis prettiesīgu darbību, pats valdījis prettiesīgi. Valdījums, kuŗa tiesīgumu apstrīd, ir aizsargājams līdz tam laikam, kamēr nav pierādīts un tiesa nav atzinusi, ka tam pretim stādāmā tiesība ir lielāka.

923. No valdījuma vardarbīgā atņemēja nav pieņemama nekāda īpašuma prasība, iekam no valdījuma izstumtais nav no jauna tajā ievests un nav dabūjis atlīdzību par visiem zaudējumiem un izdevumiem.

924. Prasību par atņemta valdījuma atjaunošanu var celt nevien pret vardarbīgo atņemēju, bet arī pret katru trešo personu, kas patur tādu atņemtu lietu vai tiesību, zinādama par notikušo vardarbību.

925. Prasību par valdījuma traucēšanu vai atņemšanu var celt gada laikā, pēc kuŗa notecējuma prasības tiesība izbeidzas ar noilgumu.

926. Gadījumos, kad valdījums atņemts slepeni vai valdītājam promisesot, gada laiks skaitāms no tā brīža, kad valdītājs dabūjis zināt par valdījuma atņemšanu.

Trešā nodaļa.

Īpašums.

PIRMĀ APAKŠNODAĻA.

Vispārīgi noteikumi.

927. Īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, t. i. tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamus labumus, ar to rīkoties un noteiktā kārtā atprasīt to atpakaļ no katras trešās personas ar īpašuma prasību.

928. Kaut gan īpašums var kā pēc privātas gribas, tā arī pēc likuma būt dažādi aprobežots, tomēr visi šādi aprobežojumi iztulkojami to šaurākā nozīmē, un šaubu gadījumā arvien pieņemams, ka īpašums ir neaprobežots.

929. Par īpašuma priekšmetu var būt viss tas, kas ar likumu nav noteikti izņemti no vispārējās apgrozības.

OTRĀ APAKŠNODAĻA.

Īpašuma iegūšana.

I. Īpašuma iegūšana ar piegūšanu.

1. Vispārīgi noteikumi.

930. Ar piegūšanu var iegūt par īpašumu tikai bezīpašnieka lietas, bet vienīgi tajā gadījumā, kad ar lietas varā ņemšanu tieši saistīts nodoms iegūt to par īpašumu.

Piezīme. Nekustamas bezīpašnieka lietas piekrit valstij.

931. Par piegūšanas priekšmetu var būt:

1) dzīvi bezīpašnieka priekšmeti, it sevišķi meža dzīvnieki;

2) nedzīvas kustamas lietas, kas vēl nevienam nav piederējušas, vai kuŗas to īpašnieks ir atmetis, nozaudējis vai noslēpis, kā arī apslēpta manta.

2. Dzīvnieku ķeršana.

932. Dzīvnieki, kas vēl atrodas dabiskā savvaļas stāvoklī, kļūst par tā īpašumu, kas viņus noķer vai nogalina, ciktāl likums nenosaka citādi. Dzīvnieka ievainošana, to nesāņemot savā varā, vēl nav piegūšana.

933. Noķerts savvaļas dzīvnieks, ja tas no jauna izsprūk brīvībā, atzīstams atkal par bezīpašnieka dzīvnieku, bet tikai tadā gadījumā, kad tas pavisam izzūd no sava vajātāja īpašnieka redzes aploka, vai kaut arī vēl būtu īpašniekam saredzams, bet tik lielā tālumā, ka nav vairs iespējams to vajāt.

Savvaļas dzīvnieki, kas noķerti un ieslēgti sprostos, zivju kastēs un tamlīdzīgās ievietnēs, no kuŗām tie nevar izkļūt, nevar būt par piegūšanas priekšmetu.

Savvaļas dzīvnieki, kas pēc to noķeršanas pieradināti un pierod pie zināmas vietas, paliek, kaut arī tie staigātu brīvībā, par to noķerēja īpašumu tik ilgi, kamēr neatmet paradumu atgriezties mājās.

934. Mājas kustoņi nav uzskatāmi par bezīpašnieka kustoņiem pat arī tad, ja tie aizbēg vai nomaldās. Tādu kustoņu piegūvējs neiegūst īpašuma tiesību uz tiem, tāpat kā uz pieradinātiem savvaļas dzīvniekiem.

935. Īpašuma tiesības iegūšana uz noķertu vai nogalinātu savvaļas dzīvnieku neatkarājas no tam, vai tas noķerts vai nogalināts uz savas vai svešas zemes.

Zemes īpašniekam ir tiesība aizliegt ikvienai svešai personai ķert vai medīt dzīvniekus viņam piederošās zemes robežās, bet aizliegumu pārkāpjot — prasīt no pārkāpēja atlīdzību.

936. Īpašuma tiesība uz savvaļā dzīvojošām bišu saimēm pieder zemes īpašniekam, uz kuŗa zemes saime atrodas.

937. Bišu īpašniekam ir tiesība sekot savam spietam arī uz viņam nepiederošās zemes, pie kam viņam jāatlīdzina svešas zemes īpašniekam nodarītie zaudējumi.

Spieta īpašnieks zaudē īpašuma tiesību uz aizlidojošo spietu, ja viņš tam neseko no 24 stundu laikā pēc spieta nomešanās nepieteic savas tiesības personai, kas spietu saņēmusi vai pārzina zemi, uz kuŗas spiets nometies.

938. Ja spiets salaižas otra biškopja stropā pie tur esošām bitēm, tad spieta īpašnieks zaudē uz to savas tiesības.

939. Prasība par īpašuma tiesību uz aizlidojušu spietu no ilgst mēneša laikā, skaitot no spietošanas dienas.

3. Lietu atrašana.

940. Kustamas lietas, kas vēl nav atradušās neviena īpašumā, kļūst par tā īpašumu, kas tās atradis un ņēmis savā varā. Piezīme. Zemes īpašniekam piešķirtā aizlieguma tiesība (935. p. 2. d.) attiecas arī uz šo gadījumu.

941. Kustamas lietas, no kurām agrākais īpašnieks atteicies, izsakot to tieši vai ar lietas atmešanu, kļūst par atradēja īpašumu.

942. Lietas, ko īpašnieks izlaiž no savas varas ārēju apstākļu spiests, nav atzīstamas par atmešām.

943. Lieta uzskatāma par nozaudētu, kad tās nozaudētājs nezina, kur to meklēt, vai no kā pieprasīt, vai kādā kārtā dabūt atpakaļ savās rokās.

944. Nozaudētas lietas atradējam, ja viņam nozaudētājs zināms, jāatdod tā pēdējam, saņemot no viņa pienākošos atradēja algu (948. p.).

Par tādas lietas atrašanu, kuŗa pieder pie kuŗavīra apbruņojuma, jāpaziņo tuvākai kuŗa priekšniecībai.

945. Ja lietas atradējs nezina, kas to nozaudējis, tad viņam jāpaziņo par savu atradumu vietējai policijai nedēļas laikā no atrašanas dienas.

946. Ja atrastā lieta ir tāda, kas ilgāki glabājot var maitāties vai kļūt nevērtīgāka, tad policijai tā nekavējoties jāpārdod izsolē un ieņemtā nauda jāuzglabā, lai to izdotu nozaudētājam.

947. Ja pēc policijas sludinājuma ierodas atrastās lietas īpašnieks vai tās nozaudētājs un pierāda savas tiesības uz to, tad pati lieta vai par to ieņemtā nauda izdodama viņam, iepriekš saņemot no viņa vai atvelkot viņam izdevumus, kas taisīti lietas uzturēšanai un sludināšanai, kā arī atradējam pienākošos atradēja algu (948. p.).

948. Ja atradējs, nododot lietu (944. p.) vai paziņojot par atradumu policijai (945. p.), prasījis atradēja algu, tad tā noteicama pēc tiesas ieskata, bet ne augstāka par trešo daļu no atrastās lietas vērtības pēc izdevumu atvilkšanas, ja vien nozaudētājs nav atklāti izsolījis augstāku summu vai nav ar atradēju labprātīgi vienojies.

949. Ja sešu mēnešu laikā no policijas sludinājuma dienas īpašnieks neierodas, tad atrastā lieta vai to pārdodot ieņemtā nauda (946. p.) pāriet atradēja īpašumā, uzliekot viņam tomēr lietas uzglabāšanas un citus izdevumus.

950. Noteikumi par atrastām lietām (944.—949. p.) attiecas arī uz lietām, kas paglābtas no bojā ejas.

951. Ja atrod zemē ieraktas, iemūrētas vai kā citādi noslēptas lietas, kuŗas tomēr nevar atzīt par apslēptu mantu (952. p.), tad tām piemērojami tie paši noteikumi, kā atrastām lietām.

Ja īpašnieks pierāda, ka viņš zinājis to vietu, kur atrastās lietas bijušas noslēptas, tad viņam nav pienākums maksāt atradēja algu.

952. Apslēpta manta ir visas zemē ieraktas, iemūrētas vai kā citādi noslēptas vērtīgas lietas, kuŗu īpašnieks notecējušā laika ilguma dēļ vairs nav uzzināms.

Apslēpta manta, kas atrasta uz savas paša vai uz bezīpašnieka zemes, kļūst par atradēja īpašumu.

953. Aizliegts meklēt apslēptu mantu uz svešas zemes. Kas rīkojas pretēji šim noteikumam, nedabū neko no viņa atrastās apslēptās mantas, un visa šī manta piekrīt tam, kam pieder zeme.

Kas uz svešas zemes nejauši atradis apslēptu mantu, iegūst pusi no tās; bet otra puse piekrīt zemes īpašniekam.

954. Ja tādās kustamās lietās, kas nav ne ieraktas, ne iemūrētas, ne citādi kā noslēptas, atrasta nauda vai citas vērtīgas lietas, kuŗu īpašnieku nevar uzzināt, tad uz tām 952. un 953. panta noteikumi neattiecas un tām piemērojami noteikumi par noslēptu lietu atradumiem (951. p.).

II. Lietas augļu iegūšana par īpašumu.

955. Galvenās lietas īpašnieks kļūst arī par tās augļu īpašnieku, tiklīdz tie rodas.

956. Kam ir tiesība lietot svešu lietu, tas iegūst šās lietas augļus tiem atdaloties, ja viņš augļu atdalīšanās laikā šo lietu valda vai tur.

957. Kam ir tiesība lietot svešu lietu, tas iegūst tās rūpnieciskos augļus jau tajā brīdī, kad pabeigti to ražošanai vajadzīgie darbi.

958. Svešas lietas civilos augļus dabū tas, kam pieder tiesība šo lietu lietot, no tā laika, no kuŗa iestājas to samaksas termiņš. Bet ja civilie augļi, pēc sava rakstura, ienāk tekoši katru gadu, bet lietošanas tiesība izbeidzas pirms gada notecējuma, tad tādi civilie augļi dalāmi starp lietotāju un to, kas viņam piešķīris lietošanas tiesību, samērā ar to laiku, pa kuŗu šī tiesība turpinājusies pēdējā lietošanas gadā.

959. Svešas lietas labticīgs valditājs iegūst tās augļus tajā brīdī, kad tie atdalās no galvenās lietas, neatkarīgi no tam, kādā kārtā tie atdalīti un kas, izņemot īpašnieku, tos atdalījis.

III. Īpašuma iegūšana ar pieaugumu.

1. Viena zemes gabala pievienošanās otram.

960. Pieaugums ar viena zemes gabala pievienošanās otram var rasties: izceļoties upes salai, mainot upei gultni un kā pieskalojums.

961. Sala, kas radusies ezerā vai upē un cieši savienota ar ezera vai upes gultni, pieder tam, kam pieder ezers vai upe vai attiecīgā ezera vai upes daļa.

Cik liels salas gabals pieder katram no privātas upes pretējo piekrastu īpašniekiem, to noteic līnija, kas velkama gareniski pa upes vidu starp abu krastu ūdenslīnijām normālā ūdensstāvoklī. Ja sala nestiepjas šai līnijai pāri, tad viņa visa pieder tuvākā krasta īpašniekiem, bet ja līnija iet pār salu, tad tā uzskatāma par robežu, kas noteic pretējo piekrastu īpašniekiem piederošās daļas.

962. Ja upe atstāj savu agrāko gultni un ņem jaunu virzienu, tad tās atstātā gultne pieder tiem, kam pieder zeme gar krastu, samērā ar to, cik tālu katra zeme stiepjas gar krastu un upes gultnes vidus līniju starp abiem krastiem normālā ūdensstāvoklī.

Atstātās gultnes īpašniekiem ir tiesība viena gada laikā pēc notikušām pārmaiņām uzsākt darbus uz savu rēķinu agrākā stāvokļa atjaunošanai.

Šā panta pirmās daļas noteikums piemērojams arī tad, kad upe atgriežas agrākā gultnē: tās atstātā jaunā gultne pieder tiem, kuŗu zemes tai piekļaujas, samērā ar to, cik tālu šīs zemes stiepjas gar krastu, un neatkarīgi no tam, kam šī gultne agrāk piederējusi.

963. Applūdums negroza īpašuma tiesību, un pēc ūdens nokrišanās zem tā bijušā zeme paliek agrākajam īpašniekam.

964. Ja no upes, izrauļot krastu, atdalās jauns atzarojums, kas savā tālākā ceļā atkal savienojas ar galveno upi, tad sala, kuŗa tādā kārtā izveidojas no šo divu upju apskalojamās zemes, paliek tās agrākajam īpašniekam.

965. Krastu vai salu pieaugumi, kas radušies ar pakāpeniskiem zemes pieskalojumiem vai ar ūdenslīmeņa dabisku vai mākslīgu pazemināšanu, pieder krastu vai salu īpašniekiem, pie kam viņu īpašumu robežas noteicamas saskaņā ar 961. pantu.

966. Zemes gabals, ko straume vai cits dabas spēks atrauj no vienas zemes un pienes otram, pieder šai pēdējai tikai no tā laika, kad tas ar to cieši savienojies.

967. 962. un 965. pantā norādītos gadījumos zaudējuma cietējam nav tiesības ne uz kādu atlīdzību. Turpretim 966. pantā paredzētā gadījumā pēc tam, kad starp norauto zemes gabalu un svešo zemi nodibinājies ciešs savienojums, agrākam īpašniekam divu gadu laikā ir tiesība prasīt no jaunā īpašnieka atlīdzību samērā ar to, par cik pēdējais ar šo pieaugumu iedzīvojies.

2. Ēku celšana.

968. Uz zemes uzcelta un cieši ar to savienota ēka atzīstama par tās daļu.

969. Kas uzceļ pastāvīgu ēku apzināti uz svešas zemes, tas var prasīt par to atlīdzību tikai tādā mērā, kādā šī ēka ietilpst nepieciešamos izdevumos (865. p.); bet ja ēka pieder tikai pie derīgo vai greznuma izdevumu šķiras, tad tās cēlējam ir tikai tiesība to novākt, ievērojot 867. panta 3. daļā un 868. pantā norādīto aprobežojumu.

Ja tādā gadījumā ēkas cēlētājs atrodas ar zemes īpašnieku kādā sevišķā tiesiskā attiecībā, kā lietotājs, nomnieks u. c., tad šā panta vietā piemērojami minētai tiesiskai attiecībai paredzētie noteikumi.

970. Kas uzcēlis ēku uz svešas zemes aiz atvainojamas maldības, var, kad no viņa pieprasa šo zemi tās īpašnieks, neizpildīt šo prasījumu līdz tam laikam, kamēr nedabū atlīdzību par savu ēku. Atlīdzību var prasīt vienīgi par tām ēkām, kas skaitāmas pie nepieciešamiem izdevumiem, bet ja ēka pieder pie derīgiem vai greznuma izdevumiem, tad attiecīgi piemērojami 867. panta 1. un 2. daļas un 868. panta noteikumi.

971. Ja zemes īpašnieks labā ticībā izlietojis kādām būvēm uz savas zemes svešus materiālus, tad, kaut gan tie kļūst par viņa īpašumu, tomēr materiālu vērtība, par cik viņš no tiem iedzīvojies, viņam jāatlīdzina to agrākajam īpašniekam; bet ja viņš tos izlietojis ļaunticīgi, tad viņam jāatlīdzina agrākajam īpašniekam visi nodarītie zaudējumi.

972. Kas uzcēlis kādu būvi uz svešas zemes no sveša materiāla, tā attiecības ar zemes īpašnieku izšķiramas pēc 969. un 970. panta noteikumiem, bet ar materiāla īpašnieku — pēc 971. panta noteikumiem.

3. Sēšana un stādīšana.

973. Koki un citi augi, kas pārstādīti svešā zemē, pieder tās īpašniekam no tā laika, kad tie laiduši šajā zemē saknes.

Ja tādus augus atkal atdala no zemes, tad tie nepiekrīt agrākajam īpašniekam, bet paliek tam, kam pieder zeme; bet ja tos par jaunu iestāda, tad tie kļūst par jaunā zemes īpašnieka īpašumu no tā laika, kad laiduši saknes.

974. Koks, kas aug vai vairāku zemju robežas, pieder kopīgi tiem kaimiņiem, no kuŗu zemes tas izaug, katram samērā ar to, cik tas stāv vai izstiep savus zarus virs viņa zemes. Bet kad, atdalot tādu koku no zemes, nav iespējams noteikt tā daļu agrāko attiecīgo piederību, tad tas pieder visiem minētiem kaimiņiem vienādās domājamās daļās.

975. Koks, kas stāv pie pašas robežas, pieder tam, kuŗa daļā stumbrs iznācis no zemes, kaut arī tā saknes stieptos kaimiņa īpašumā. Šim kaimiņam nav tiesības nocirst minētās saknes, bet ja tās dara viņa zemei zaudējumus, viņš var prasīt no koka īpašnieka atlīdzību.

976. Izsētā sēkla ir tā īpašums, kam pieder ar to apsētā zeme.

977. Ja zemes īpašnieks labticīgi apsējis savu zemi ar svešu sēklu vai iestādījis tajā svešus augus un tādā kārtā atņēmis agrākajam īpašniekam tās īpašumu (973. un 976. p.), tad viņam jāatlīdzina pēdējam šo sēklu vai augu vērtība, par cik viņš no tiem iedzīvojies. Bet ja viņš izsējis sēklas vai iestādījis augus ļaunticīgi, tad viņam jāatlīdzina visi viņa nodarītie zaudējumi pilnā apmērā.

978. Kas, nebūdamis nomnieks, lietotājs u. t. t., apsējis vai apstāda svešu zemi, tas, ja viņš to izdarījis labticīgi var prasīt, lai zemes īpašnieks viņam atlīdzina nepieciešamos un derīgos izdevumus, kādus viņš taisījis augļu iegūšanai.

979. Kas ļaunticīgi apsējis vai apstāda svešu zemi, zaudē savu darbu un sēklu par labu zemes īpašniekam un nevar prasīt par to nekādu atlīdzību.

4. Pieaugums ar kustamu lietu savienošanu un svešu lietu apstrādāšanu.

980. Ja vairāku īpašnieku kustamas lietas kaut kādā kārtā, vai nu viņiem savstarpēji vienojoties, vai nejauši, tiek savā starpā savienotas un ja dalībnieku starpā nav sevišķas norunas, tad šādā kārtā radusies jaunā lieta ir viņu visu kopīpašums domājamās daļās, kuŗas atbilst katras atsevišķās savienotās lietas vērtībai.

981. Ja diviem īpašniekiem piederošas kustamas lietas viens no viņiem savieno bez otra ziņas un gribas un ja ir iespējams tās atkal atdalīt un atjaunot agrākā veidā, tas izdarāms uz vainīgā rēķinu un tam neseko nekādas pārgrozības īpašuma tiesībās.

982. Ja atdalīt nav iespējams vai ja sveši materiāli apstrādāti bez to īpašnieka ziņas un gribas, tad, ja savienojums un apstrādājums izdarīts jaunā ticībā, savienotās vai apstrādātās lietas īpašnieks var vai nu prasīt jauno lietu par savu īpašumu, bez pienākuma atlīdzināt par tās sastāvā iegājušo svešo lietu un par darbu, vai arī, atstājot īpašumu vainīgajam, prasīt, lai samaksā augstāko no tām cenām, kādas viņa lietai bijušas no tās dienas, kad tā paņemta, līdz tai dienai, kad viņam šo atlīdzību piespriež, un bez tam arī lai atlīdzina visus zaudējumus.

983. Kad svešu lietu savienojums izdarīts labā ticībā un turklāt bez mākslinieciska vai amatnieciska apstrādājuma, tad šādā kārtā radusies jaunā lieta kļūst par tā īpašumu, kas to izgatavojis, ja vien pievienotais viņa paša materiāls acimredzami vērtīgāks par svešo. Bet viņam pienākas svešā materiāla īpašniekam, pēc tā izvēles, vai nu atdot tik pat daudz tās pašas šķiras un labuma materiāla, vai samaksāt par to augstāko cenu, kāda tam bijusi savienošanas laikā, un, bez tam, atlīdzināt tam nodarītos zaudējumus.

984. Ja 983. pantā norādītās savienošanas gadījumā savienotājam materiāls nav acimredzami vērtīgāks, tad tas, kā tiesības ir aizskartas, var vai nu visu jauno lietu atstāt tās apstrādātājam, par 983. pantā noteikto atlīdzību, vai arī paturēt to sev. Pēdējā gadījumā savienotājam ir tiesība prasīt viņa pievienoto materiālu parasto vērtību, ciktāl ar tiem tiesām uzlaboti otra materiāli.

985. Ja labā ticībā mākslinieciski vai amatnieciski apstrādājot svešu materiālu izgatavota tāda jauna lieta, kuŗas sastāvā tai izlietotie materiāli zaudējuši savu agrāko formu un dabūjuši jaunu veidu, tad šī jaunā lieta, neraugoties uz to, vai svešos materiālus var vai nevar no tās atdalīt, katrā ziņā kļūst par apstrādātāja īpašumu, tomēr ar pienākumu atlīdzināt, uz 983. panta pamata, svešā materiāla īpašniekam.

986. Ja kāds savienojis vai apstrādājis vairākām personām piederošu materiālu, tad arī piemērojami 980.—985. panta noteikumi. Kad dalībniekiem ir tiesība pēc pašu izvēles vai nu paturēt jauno lietu sev, vai arī tās vietā dabūt atlīdzību par materiālu, jautājums izšķirams ar balsu vairākumu, samērā ar katram no viņiem piederējušo materiālu daudzumu, vai, ja tas nav iespējams, ar lozi.

IV. Īpašuma iegūšana ar nodošanu.

987. Ar to vien, ka lietas īpašnieks to atsavinājis, vēl nepietiek, lai īpašuma tiesība uz lietu pārietu uz tās ieguvēju, ja līdz ar to nav izpildīts otrs nepieciešams noteikums, un proti, šās lietas nodošana jaunajam ieguvējam.

Ar nodošanu jaunais ieguvējs iegūst īpašuma tiesību uz lietu tādā pašā apmērā, kādā tā piederējusi lietas nodevējam.

988. Nodot var tikai tas, kam ir tiesība atsavināt nododamo lietu, savā vai cita vārdā, un līdz ar to griba atdot lietu citam par īpašumu.

Ieguvējam vajaga spējas un gribas iegūt lietu sev vai citam par īpašumu.

989. Lai nodošana būtu spēkā, tai vajadzīgs tiesisks pamats, kas tieši vērst uz īpašuma atdošanu, bet tiesisks darījums, uz kuŗu īpašuma pāreja dibinās, nedrīkst būt ar likumu aizliegts.

990. Kustamu lietu nodošana izdarāma pēc noteikumiem, kas paredzēti valdījuma iegūšanai tajos gadījumos, kuŗos tas pāriet uz citu personu ar iepriekšējā valdītāja piekrišanu (881. un 883. p.).

Preču noliktavu un preču krājumu nodošanu izdara nevien preces noskaitot, izmērijot vai nosverot, bet arī nododot atslēgas, rēķinus, konosamentus, preču zīmes u. t. l., ja līdz ar to nodevējs izteic nodomu atdot savu īpašumu, bet saņēmējs — to iegūt.

Prece vai cita kāda lieta, uz kuŗas ir ieguvēja zīme, uzskatāma par nodotu un pārgājušu viņa īpašumā, kamēr nav pierādīts pretējais.

991. Ja lieta jau atrodas ieguvēja valdījumā, tad tās pārējai viņa īpašumā pietiek ar attiecīgu iepriekšējā īpašnieka paziņojumu.

992. Nekustama īpašuma nodošana nav nepieciešama.

993. Nododšana vien vēl nenodibina nekustama īpašuma ieguvējam īpašuma tiesību: to iegūst tikai ar iegūšanas tiesiskā pamata un par to izgatavotā akta ierakstīšanu zemes grāmatās.

Zemes grāmatās jāieraksta nevien katrs nekustama īpašuma atsavinājums, bet arī vispār katrā tā īpašnieka maiņā.

Tāpat arī jāieraksta zemes grāmatās uz īpašnieka vārdu kā jauna hipotēku vienība katrs nekustams īpašums, kas nav cita tāda īpašuma piederums.

994. Par nekustama īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemes grāmatās.

Līdz ierakstīšanai zemes grāmatās nekustama īpašuma ieguvējam pret trešām personām nav nekādu tiesību: viņš nevar izlietot nevienu no priekšrocībām, kas saistītas ar īpašumu, un viņam jāatzīst par spēkā esošu visa uz šo nekustamo īpašumu attiecošās tās personas darbība, kuŗa pēc zemes grāmatām apzīmēta par šā īpašuma īpašnieku. Tomēr viņam ir tiesība nevien prasīt atlīdzību par visu uz nekustamo īpašumu attiecošos agrākā īpašnieka ļauntīgo darbību, bet arī prasīt, lai pēdējais spēj visus nepieciešamos soļus nekustamā īpašuma pārejas ierakstīšanai zemes grāmatās (993. p. 1. d.).

995. Tiesas izdarāma ievēšana iegūtā nekustama īpašuma valdījumā nav būtiski nepieciešams nosacījums tā iegūšanai par īpašumu, un tādēļ tāda ievēšana notiek tikai tad, kad ieguvējs to noteikti vēlas, it sevišķi ja nekustama īpašuma atsavināšana notikusi pret iepriekšējā īpašnieka gribu.

996. Nododšana, kas izdarīta maldoties par pašu nododamo lietu vai nodevēja īpašuma tiesību uz to, īpašuma pāreju nenodibina.

Ja notikusi kāda cita maldība, īpašums gan uzskatāms par pārgājušu, bet nodoto priekšmetu var pieprasīt atpakaļ ar personisku prasību.

997. Nodot var arī ar atliekošu nosacījumu; tādā gadījumā īpašums pāriet uz ieguvēju tikai pēc šā nosacījuma iestāšanās.

Iegūšanas tiesiskais pamats ierakstāms zemes grāmatās tikai pēc nosacījuma iestāšanās.

V. Īpašuma iegūšana ar ieilgumu.

998. Ar ieilgumu lietu iegūst par īpašumu, ja ieguvējs to ir valdījis likumā noteiktu laiku kā savu, ievērojot arī citus likumiskus nosacījumus.

999. Lai valdījums nodibinātu īpašumu ar ieilgumu, ir vajadzīgi:

- 1) priekšmets, ko var iegūt ar ieilgumu (1000.—1005. p.);
- 2) tiesisks pamats (1006.—1012. p.);
- 3) valdītāja labā ticība (1013.—1017. p.);
- 4) nepārtraukts valdījums (1018.—1022. p.);
- 5) noteiktā laika notecējums (1023. un 1024. p.);
- 6) lietas īpašnieka tiesiska iespēja izlietot savu tiesību uz lietu (1025.—1029. p.).

1. Ar ieilgumu iegūstamais priekšmets.

1000. Kas nevar būt par privāta īpašuma priekšmetu, to nevar iegūt par īpašumu ar ieilgumu.

Noteikumi par ieilgumu attiecas arī uz valstij piederošām lietām.

1001. Lietas, ko likums katrā ziņā aizliedz atsavināt, nevar iegūt ar ieilgumu.

1002. Ja atsavināšana aizliegta vienīgi ar attiecīgas varas vai privātpersonas rīkojumu, tad tādi aizliegumi novērš ieilgumu tikai tajā gadījumā, kad tie attiecas uz nekustamām lietām un ir ierakstīti zemes grāmatās.

1003. Noziedzīgā ceļā dabūtu lietu nevar ar ieilgumu iegūt par īpašumu ne pats noziedzīga nodarījuma izdarītājs, ne arī trešā persona, kas savas tiesības atvasina no viņa. Šis ieilguma aprobežojums izbeidzas tikai pēc tam, kad tāda lieta nonākusi atpakaļ tās īpašnieka varā.

1004. Kad ceļas strīds par robežām, īpašuma tiesību uz apstrīdamo zemi nevar pierādīt ar to vien, ka tā valdīta visu noteikto ieilguma laiku.

1005. Gadījumos, kad prasība pret trešo personu par kustamas lietas atdošanu nav pielaižama jau aiz kādiem citiem iemesliem, pats par sevi atkrīt arī ieilgums.

2. Valdījuma tiesiskais pamats.

1006. Valdījumam, lai tas dotu tiesību iegūt kādu lietu par īpašumu ar ieilgumu, jābalstās uz tāda tiesiska pamata, kas jau pats par sevi varētu piešķirt īpašuma tiesību, bet kam attiecīgā gadījumā sevišķa šķēršļa dēļ īpašuma iegūšana nav tūlīn sekojusi.

1007. Tādipamati (1006. p.) ir:

1) visas darbības un visas stāvokļa pārmaiņas, kas pašas par sevi ir viens no pirmējiem īpašuma iegūšanas veidiem, un proti, piegūšana un pieaugums;

2) visi tiesiskie darījumi, saprotot ar to kā vienpusējus gribas izteikumus, tā arī līgumus, kuŗu mērķis ir atdot citam īpašumu;

3) likumiska mantošana, uz kuŗas pamata mantinieks var iegūt ar ieilgumu arī svešas lietas, kas ietilpušas viņam piekritušā mantojumā;

4) likumīgā spēkā nākuši tiesas spriedumi, ar kuŗiem ieguvējam atzīta īpašuma tiesība.

1008. Iekļātas, patapinātas, kā arī glabājumā vai lietojumā nodotas lietas nevar iegūt par īpašumu ar ieilgumu ne kreditori, ne patapinātāji, ne glabātāji, ne lietotāji, ne arī viņu mantinieki.

1009. Tiesiskam darījumam, kas ir par valdījuma pamatu (1007. p. 2. pk.), jābūt pašam par sevi derīgam un ietērtam šādiem darījumiem noteiktā formā.

1010. Faktiska maldība darījumā ieilgumu nekavē, bet to gan kavē tiesiska maldība.

Maldība, kas attiecas uz valdījuma tiesiskā pamata veidu, nav par šķērslī īpašuma iegūšanai ar ieilgumu, ja vien vispār ir kāds tiesisks pamats šim valdījumam.

Domas vien, ka valdījumam ir tiesisks pamats, nevar atvietot šo pamatu, ja maldīgās domas neattiecas sevišķi apstākļi.

1011. Īpašuma iegūšanai ar ieilgumu nav vajadzīgs, lai valdījuma pamats būtu pastāvīgi apzināts, bet gan ir nepieciešami, lai valdītājs pa visu ieilguma laiku neatteiktos no gribas valdīt lietu kā savu.

1012. Kas valdījumu iegūvis ar atliekošu nosacījumu, tas dabū derīgu valdījuma pamatu tikai pēc tam, kad šis nosacījums iestāties.

Ja īpašums nodots ar atceļošu nosacījumu, tad ieguvējam tūlīn ir derīgs valdījuma pamats, tā ka šajā gadījumā ieilgumu izlieto arī tā persona, kas lietu iegūst atpakaļ.

3. Valdītāja labā ticība.

1013. Lai iegūtu lietu ar ieilgumu, tā jāvalda labā ticībā, t. i. nezinot šķēršļus, kas nepielaiž iegūt to par īpašumu.

Valdītāja maldība var attiekties tikai uz faktiem, bet tiesiskai maldībai nav labticības spēka.

Ja valdītājam, pastāvot šķērslim, ir bijis pietiekošs iemesls šaubīties par sava valdījuma tiesīgumu, tad viņš vairs nav atzīstams par labticīgu valdītāju.

1014. Kas neatzīst sev tiesību iegūt lietu ar ieilgumu, tas nav uzskatāms par labticīgu valdītāju pat arī tad, ja viņš būtu maldījies par isto iemeslu, kuŗš ir par šķērslī ieilgumam.

1015. Lai iegūtu īpašumu ar ieilgumu, nepietiek ar to vien, ka valdītājs ir bijis labticīgs iegūstot savu valdījumu, bet ir vajadzīgs, lai viņš paliktu labticīgs arī pa visu ieilgumam noteikto laiku, tā ka pa šo laiku atklājusies ļauntīcība pārtrauc ieilgumu.

1016. Ja kāds iegūst valdījumu caur vietnieku, laba ticība prasāma no abiem; bet ja valdījums tikai turpinās caur vietnieku, tad labticība prasāma tikai no atvietojamās personas.

1017. Valdītāja ļauntīcība attiecībā uz vienu lietas daļu nav par šķērslī viņam iegūt ar ieilgumu lietas pārējās daļas.

4. Nepārtraukts valdījums.

1018. Lai iegūtu īpašumu ar ieilgumu, ieguvējam vajaga pa visu likumā noteikto laiku nepārtraukti un netraucēti valdīt iegūstamo priekšmetu (876. p. 1. d.) un rīkoties ar to kā īpašniekam.

1019. Ieilgumam vajadzīgais valdījums uzskatāms par pārtrauktu:

1) kad valdītājs pats no tā atteicas, vai tiek no tā izstumts, vai kautkā citādi to zaudē;

2) kad tas, pret ko tek ieilgums, kautkādi zinā izlieto pa ieilguma laiku, ieguvējam zinot, savu īpašuma tiesību, vai kad pats ieguvējs kautkādi zinā šo tiesību atzist;

3) kad ieguvējs, sakarā ar tiesas aicinājumu vai īpašnieka celtu protestu, kļūst par ļaunticīgu valdītāju.

1020. Iepriekšējā (1019.) panta 2. un 3. punktā norādītos gadījumos valdījums uzskatāms par pārtrauktu tikai pret to, kas savu patieso vai šķietamo tiesību izlieto tur minētā kārtā; bet pret trešām personām ieilgums turpinās.

1021. Ja ieilguma laikā vairākas personas valdījušas lietu cita pēc citas un tas, pret ko tek ieilgums, valdījumu nav pārtraucis, tad priekšgājēja valdījums pēcniekam nāk par labu, tā ka visu tādu personu valdījuma laiki saskaitāmi kopā.

Uz šā noteikuma pamata ieilgums, kas iesācies mantojuma atstājējam, turpinās arī viņa mantiniekiem, kā arī tiem, kas ieguvuši valdījumu ar ieilgumam noderīgu tiesisku darījumu, vai kas ieguvuši atpakaļ valdījumu, ko tie tiesīgā kārtā nodevuši citam.

Ja ieilgums turpinās valdītāja mantiniekiem, laiks starp mantojuma atklāšanu un pieņemšanu arī pieskaitāms ieilgumam.

1022. Ieilgums skaitāms no tās dienas, kad tas, kas lietu iegūst ar ieilgumu, sācis to valdīt, un atzīstams par notecējušu, kad iestājusies likumā noteiktā termiņa pēdējā diena, pie kam iztrūkstošās stundas vai minūtes nav jāievēro.

Aprēķinot ieilguma termiņu, lielgada liekā diena nav jāievēro.

5. Ieilguma termiņš.

1023. Izpildot 1000.—1022. panta noteikumus, ieilgums kustamas lietas iegūšanai uzskatāms par pabeigtu pēc viena gada notecējuma.

1024. Kas pēc ieilguma noteikumiem (1000.—1022. p.) valdījis desmit gadu laikā nekustamu īpašumu, kuŗš zemes grāmatās uz viņa vārdu nav ierakstīts, tas atzīstams par tādu, kas iegūvis šo nekustamo īpašumu ar ieilgumu, un tam ir tiesība un pienākums prasīt šā iegūšanas pamata ierakstīšanu zemes grāmatās uz savu vārdu. Kamēr ieguvējs to nedara, viņam ir tikai 994. panta 2. daļā paredzētās tiesības.

6. Īpašnieka tiesiskā iespēja izlietot savu īpašuma tiesību.

1025. Ja lietas īpašniekam, pret kuŗu ieilgums tek, ir tiesiski šķēršļi izlietot savas tiesības uz to, tad pa to laiku, kamēr tie pastāv, ieilgums apstājas.

1026. Tādas personas, kam pastāv tiesiski šķēršļi, ir:

1) nepilngadīgie, kamēr viņi ir aizbildnībā — arī attiecībā uz viņu brīvo mantu;

2) laulātais pa laulības laiku pret otru laulāto — attiecībā uz to mantu, kas uz likuma vai laulības līguma pamata atrodas otra laulātā pārvaldībā;

3) garā slimie, kamēr viņi ir aizgādībā;

4) kaŗavīri, ja viņi atrodas kaŗa gaitās — pa visu to laiku;

5) promesošie (1027. p.), kamēr viņi atrodas prōmbūtnē.

1027. Promesošiem ieilgums apstājas tikai gadījumos, kas norādīti 1501. un 1502. pantā.

1028. Ja kāda no 1026. pantā minētām personām nomirst pa to laiku, kamēr šķērslis pastāv, vai kaut arī pēc tam, bet iekam notecējis ieilguma termiņš, tad tas laiks, pa kuŗu ieilgums bijis apstājies, ieskaitāms arī šās personas mantiniekiem, ja vien pēdējie nav bijuši par viņas aizbildņiem vai aizgādņiem un kā tādi nav nokavējuši pārtraukt ieilgumu viņu gādībā esošo labā.

1029. Kaŗa laikā ieilgums apturams 1898. panta 1. punktā norādītos gadījumos.

7. Ieilguma pierādīšana.

1030. Kas savu īpašuma iegūšanu pamato ar ieilgumu, tam jāpierāda kā valdījums, tā arī tā turpināšanās pa visu vajadzīgo laiku. Bet ja viņš pierāda sava valdījuma sākumu un tā turpināšanos ieilgumam notekot, tad jāpieņem, ka valdījums nepārtraukti turpinājies arī pa starplaiku.

1031. Kad izceļas strīds, tad tam, kas iegūst īpašumu ar ieilgumu, jāpierāda sava valdījuma tiesiskais pamats; ja viņš to pierādījis, tad viņš atzīstams arī par labticīgu valdītāju, kamēr nav pierādīts pretējais.

Iegūšanas tiesiskais pamats nav katrā ziņā jāpierāda ar dokumentiem, bet ir pielaižami arī citādi pierādījumi.

TREŠĀ APAKŠNODAĻA.

Īpašuma izbeigšanās.

1032. Ar īpašnieka gribu viņa īpašuma tiesība uz kādu lietu izbeidzas, kad viņš lietu atmet, nenododams citam, kā arī kad viņš īpašuma tiesību uz to atdod citam.

1033. Bez īpašnieka gribas īpašuma tiesība izbeidzas:

1) kad lieta iet bojā;

2) kad īpašums pāriet uz citu personu ar savienojumu vai ar ieilgumu;

3) ar tiesas spriedumu, ar kuŗu lieta piespriesta citam, vai ar kuŗu kā sods noteikta tās konfiskācija valstij par labu;

4) kad īpašums iegūts tikai uz noteiktu laiku vai ar atceļošu nosacījumu — laikam notekot vai nosacījumam iestājoties;

5) uz piegūtiem savvaļas dzīvniekiem — kad tie aizbēg no īpašnieka uzraudzības vai atmet paradumu atgriezties mājās;

6) atsavinot likumā paredzētā kārtībā īpašumu valsts vai sabiedriskām vajadzībām.

1034. Ar īpašnieka nāvi īpašuma tiesība pāriet uz viņa mantiniekiem.

1035. Ja kāds zaudējis tās personīgās īpašības, kas nepieciešamas zināma nekustama īpašuma iegūšanai, tad šā apstākļa dēļ viņš, kā arī viņa likumiskie mantinieki nezaudē viņiem jau piederošo nekustamo īpašumu.

CETURTĀ APAKŠNODAĻA.

Īpašnieka tiesības.

I. Vispārīgi noteikumi.

1036. Īpašums dod īpašniekam vienam pašam pilnīgas varas tiesību par lietu, ciktāl šī tiesība nav pakļauta sevišķi noteiktiem aprobežojumiem.

1037. Īpašnieks, kā dzīvojot, tā arī nāves gadījumam, var atsavināt un atdot citam savu īpašumu, pilnīgi vai daļai, vai tikai zināmas īpašumā ietilpstošās tiesības.

1038. Īpašnieks var viņam piederošo lietu valdīt, iegūt tās augļus, izlietot to pēc sava ieskata savas mantas pavairošanai un vispār to lietot visādā kārtā, kaut arī no tam rastos zaudējums citai personai.

1039. Īpašnieks var aizliegt visiem citiem ietekmēt viņa lietu, kā arī to lietot vai izmantot, kaut arī viņam pašam no tam nerastos nekāds zaudējums.

1040. Īpašniekam ir pašaizstāvības tiesība un, sakarā ar to, tiesība pat iznīcināt svešas lietas, kuŗu dēļ viņam būtu jābaidās pazaudēt savu paša, ja viņam nav iespējams citādi novērst draudošo zaudējumu.

1041. Īpašnieks var atprasīt savu lietu ar īpašuma prasību no jebkuŗa trešā valdītāja. Izņēmumi no šā noteikuma paredzēti 1065. un 1066. pantā.

II. Īpašnieka tiesības uz nekustamu īpašumu vispār.

1042. Zemes īpašniekam pieder nevien tās virsa, bet arī gaisa telpa virs tās, kā arī zemes slāņi zem tās un visi izrakteņi, kas tajos atrodas.

1043. Zemes īpašnieks var, pēc sava ieskata, rīkoties ar savas zemes virsu, gaisa telpu virs tās, kā arī ar zemes slāņiem zem tās, ja vien viņš ar to neskaŗ svešas robežas.

III. Īpašuma prasība.

1044. Īpašuma prasību īpašnieks var celt pret katru, kas prettiesīgi aiztur viņa lietu; tās mērķis ir atzīt īpašuma tiesību un sakarā ar to piešķirt valdījumu.

Ari tas, kam ir atsaucama īpašuma tiesība, var, kamēr tā pastāv, atprasīt to ar īpašuma prasību; bet nākošais īpašuma ieguvējs nevar celt šādu prasību, kamēr lieta atrodas cita rokās.

1045. Prasību var celt pret katru lietas turētāju, neizņemot arī to, kas lietu tur cita vārdā, bet pēdējais var atbrīvoties no prasības, ja viņš uzdod personu, kuŗas vārdā lietu tur.

1046. Kas, nevaldīdams atprasāmo lietu, tomēr formāli atbild uz prasību, pret to var taisīt spriedumu it kā pret īsto valdītāju.

Ja atbildētājs, lai novērstu prasību no sevis, lietu pirms prāvas sākuma launprātīgi atsavina, tad pret viņu šajā prasībā tāpat var taisīt spriedumu, it kā viņš šo lietu vēl valdītu.

1047. Iepriekšējā (1046.) pantā norādītos gadījumos atbildētājam var nospriest samaksāt atprasāmās lietas vērtību, kā arī visus zaudējumus un izdevumus.

1048. Kas valdījis cita atprasāmo lietu labā ticībā, bet pēc tam, vēl pirms sprieduma taisīšanas, zaudējis tās valdījumu bez ļauna nolūka, tam nevar nospriest šo lietu atdot.

1049. Kas, atbildot uz prasību, vēl lietu nav valdījis, bet ir iegūvis tās valdījumu vēlāk, jau prāvas laikā, tam uz celtās prasības pamata var nospriest lietu atdot.

1050. Par prasības priekšmetu var būt kā atsevišķa lieta, tā arī lietu kopība, kas pastāv vienīgi no ķermeniskām lietām, bet ne tāda manta, kuŗas sastāvā ietilpst gan ķermeniskas, gan bezķermeniskas lietas (848. p. 1. d.).

1051. Prasītājam sīki jāapzīmē atprasāmā lieta kā pēc tās šķiras un īpašībām, tā arī pēc sevišķām iezīmēm un, ja vajadzīgs, arī pēc tās apjoma un lieluma; bet prasībā par nekustamu īpašumu sīki jānorāda arī tā atrašanās vieta.

1052. Ar īpašuma prasību savienota nevien prasība par pašu lietu, bet arī par visiem tās piederumiem, pie kuŗiem skaitāmi nevien piederumi šaurākā nozīmē un augļi, bet arī atlīdzība par visu to, ko prasītājs zaudējis atbildētāja valdījuma dēļ.

1053. Atbildētāja atbildība pret prasītāju ir dažāda, raugoties pēc tam, vai viņš ir labticīgs vai ļaunticīgs lietas valdītājs. No tā brīža, kad pret atbildētāju celta prasība, viņš atzīstams par ļaunticīgu valdītāju, kaut arī līdz tam būtu valdījis labā ticībā, tā ka viņš neatbild tikai par savu agrāko darbību un bezdarbību.

1054. Ja atbildētājs valda ļaunticībā, tad viņš atbild arī par apstrīdamās lietas un tās piederumu nejaūšu bojā eju vai bojāšanos, ja vien tas pats nebūtu noticis ar lietu arī tad, kad tā būtu nodota īpašniekam agrāk.

1055. Par lietas atsavināšanu prāvas laikā katrs atbildētājs atbild tāpat kā ļaunticīgs valdītājs. Ja šī atsavināšana nav bijusi nepieciešama, kā piemēram, lai novērstu lietas bojāšanos, tad prasītājam nav jāpmierinās tikai ar to, ka viņam atdod par lietu saņemto maksu, bet viņš var prasīt, lai viņam atdod arī pašu lietu ar tās piederumiem (1052. p.), vai arī lai atlīdzina lietas un tās piederumu vērtību, kā arī visus zaudējumus un izdevumus.

1056. Ja atbildētājs bijis ļaunticīgs valdītājs, viņam jāatdod prasītājam nevien visi viņa no lietas saņemtie augļi, bet arī tie, kuŗus būtu varējis saņemt pats prasītājs, ja tas būtu lietu valdījis. Ja atbildētājs valdījis labticīgi, tad viņam jāatdod tikai tie augļi, kuŗus viņš saņēmis līdz prasības celšanai pret viņu, un arī tie tikai tādā daudzumā, kādā viņš toš vēl nav patērējis prasības celšanas laikā; bet pēc prasības celšanas saņemtie augļi viņam jāatdod pilnā apmērā.

1057. Ja atbildētājs neatdod lietu saskaņā ar tiesas spriedumu, prasītājs var pēc savas izvēles prasīt, vai nu lai atdod tieši to, vai lai samaksā tās vērtību.

1058. Lieta jāatdod tajā vietā, kur tā atrodas. Ja par prāvas priekšmetu bijusi kāda kustama lieta, tad ļaunticīgam valdītājam pēc prasītāja pieprasījuma tā jāatdod tur, kur viņš to dabūjis, bet katram valdītājam tur, kur tā atradusies ceļot prasību, kaut arī atbildētājs pēc tam būtu to patvaļīgi no turienes aizgādājis prom. Izņemot šos gadījumus, prasītājam, kas prasa lietu atdot citā vietā, nekā tā atrodas, jānes ar to saistītie izdevumi.

1059. Prasītājam vajadzības gadījumā jāpierāda, ka atbildētājs lietu valda vai ka pret viņu var celt prasību kā pret valdītāju.

1060. Prasītājam jāpierāda sava īpašuma tiesība. Šim nolūkam pietiek, ja viņš pierāda, ka patiesi iegūvis šo tiesību tiesīgā kārtā; pēc tam jau atbildētājam jāpierāda, ka prasītājs vairs nav īpašnieks.

Ja prasītājs apgalvo, ka lietu iegūvis kā nodotu vai mantotu no cita, tad viņam arī jāpierāda, ka viņa priekšgājējs bijis tās īpašnieks.

1061. Atbildētājs var prasību noraidīt, ja pierāda, ka īpašuma tiesība uz lietu pieder viņam, vai ka viņš drīkst to valdīt pamatojoties uz kādu lietu tiesību vai arī tādu personisku tiesību, kas prasītājam jāatzīst.

1062. Ja prāvu izspriež prasītājam par labu, viņam jāatlīdzina atbildētājam, uz 866.—869. panta pamata, visi lietai taisītie izdevumi.

1063. Lieta atdodama tās īpašniekam bez atlīdzības; pat labticīgam valdītājam nav tiesības prasīt, lai īpašnieks atlīdzina par šo lietu samaksāto summu, bet viņš var ar šo prasījumu griezties tikai pie tās personas, no kuŗas viņš to ieguvis.

1064. Izņēmuma kārtā atbildētājs var prasīt, lai atlīdzina par lietu samaksāto summu:

1) kad šī summa izlietota prasītājam par labu;

2) kad atbildētājs lietu ieguvis tieši ar nodomu to uzglabāt prasītājam, tādus apstākļos, kuŗos viņš citādi būtu zaudējis uz visiem laikiem.

1065. Īpašuma prasību nevar celt, ja īpašnieks kustamu lietu labprātīgi uzticējis citai personai, nododot to patapinājumā, glabājumā, ķīlā vai kā citādi, un šī persona valdījumu nodevusi kādai trešai personai. Šajā gadījumā pieļaujama tikai personiska prasība pret to, kam īpašnieks savu lietu uzticējis, bet nevis pret trešo, labticīgo lietas valdītāju.

1066. Ja lietu, kas nodota izstrādāt vai pārvadāt, izstrādātājs vai pārvadātājs pārdod, iekļā vai vispār atsavina citai personai, tad īpašnieks var celt īpašuma prasību, samaksājot tai personai, kuŗas rokās tā atrodas, par tās izstrādāšanu vai pārvadāšanu nolīgtu summu.

PIEKTĀ APAKŠNODAĻA.

Īpašuma aprobežojumi.

I. Aprobežojumi, kas attiecas uz īpašumu visā tā apjomā.

1067. Īpašuma tiesība, kas pieder uz vienu un to pašu nedalītu lietu vairākām personām nevis reālās, bet tikai domājamās daļās, tā ka sadalīts vienīgi tiesību saturs, ir kopīpašuma tiesība.

Ja lieta pieder vairākām personām tādā kārtā, ka katrai no tām ir sava noteikta reāla daļa, tad tas nav kopīpašums šā panta izpratnē; šajā gadījumā katra daļa atzīstama par patstāvīgu veselu un par katra atsevišķa dalībnieka patstāvīgu īpašuma tiesības priekšmetu.

Tādām vairāku personu īpašuma tiesībām uz vienu un to pašu lietu, pēc kuŗām tā piederētu katram no viņiem visā tās visumā, nav likumīga spēka.

1068. Rīkoties ar kopīpašuma priekšmetu, kā visumā, tā arī noteiktās atsevišķās daļās, drīkst tikai ar visu kopīpašnieku piekrišanu; bet ja kāds no viņiem rīkojas atsevišķi, tad šī rīcība nevienam nav spēkā, bet arī uzliek pēdējam pienākumu atlīdzināt pārējiem zaudējumus, kas viņiem ar to nodarīti.

Neviens atsevišķs kopīpašnieks nevar bez visu pārējo piekrišanas ne apgrūtināt kopīpašuma priekšmetu ar lietu tiesībām, ne atsavināt to visā tā sastāvā vai pa daļām, ne arī kautkādi to pārgrozīt. Tādēļ katram kopīpašniekam ir tiesība protestēt pret tādu vienu vai visu pārējo kopīpašnieku rīcību, un šo tiesību viņam nevar atņemt ar balsu vairākumu.

Izņēmums no šiem noteikumiem pieļaujams tajā gadījumā, kad kāds no kopīpašniekiem izdara kopīpašuma priekšmetā tādas pārgrozības, ko prasījusi nepieciešama vajadzība, piem., nepieciešamu ēkas izlabojumu. Tad viņam ir tiesība prasīt no pārējiem kopīpašniekiem, lai tie samērīgi atlīdzina viņa izdoto summu līdz ar procentiem.

1069. Visi kopīpašnieki, samērīgi ar katra daļu, saņem visus labumus, kādus kopējā lieta dod, un tādā pašā samērā arī nes zaudējumus, kādi tai ceļas.

Kopējās lietas augļi piekrit atsevišķiem kopīpašniekiem, samērīgi ar katra daļu tajā.

1070. Kopējās lietas dalīta lietošana pieļaujama tikai tad, kad šo lietu var dalīt, bet arī šajā gadījumā lietošana samērojama ar atsevišķo daļu lielumu.

Katrs kopmūļa īpašnieks izlieto to mūļa pusi, kas vērsta uz viņa zemi, un tādā mērā, cik tas iespējams nekaitējot pašam mūrim un neizdarot tajā nekādu svarīgu pārmaiņu.

1071. Uz kopējo lietu gulošās nastas, apgrūtinājumi un lietas uzturēšanai vajadzīgie izdevumi jānes kopīpašniekiem samērīgi ar viņu daļām.

1072. Katra kopīpašnieka domājamā daļa kopējā lietā pieder vienīgi viņam. Tādēļ viņš drīkst ar to visādi rīkoties, atbilstoši tās būtībai, ja vien šī rīcība līdz ar to neattiecas uz pārējo kopīpašnieku daļām. Uz šā pamata katram kopīpašniekam ir tiesība viņam piederošo kopējās lietas daļu arī atsavināt vai iekļāt.

1073. Ja kāds nekustama īpašuma kopīpašnieks atsavina savu daļu personai, kuŗa nav kopīpašnieks, tad pārējiem kopīpašniekiem divu mēnešu laikā, skaitot no pirkuma līguma noraksta saņemšanas, pieder pirkuma tiesība (2060. p. piez. un 2062. p.), bet gadījumos, kad pirkuma tiesību nav bijis iespējams izlietot atsavinātāja vainas dēļ — izpirkuma tiesība (1381. un turpm. p.).

Ja izlietot pirkuma vai izpirkuma tiesības pieteicas reizē vairāki kopīpašnieki, tad viņi atsavināto daļu iegūst kopīgi un sadala to savā starpā līdzīgās daļās, ja paši nevienojas citādi.

Piezīme. Kuŗu kopīpašnieku pirkuma tiesības paredzētas noteikumos par kuŗu pirkšanu-pārdošanu, bet pašvaldību pirkuma tiesības — noteikumos par nekustamu mantu pirkšanas un zemes lietošanas tiesību piešķiršanu vietējām pašvaldībām.

1074. Nevienam kopīpašnieku nevar piespiest palikt kopīpašumā, ja vien tā nodibināšanas noteikumi nerunā tam pretim; turpretim katrs kopīpašnieks var katrā laikā prasīt dalīšanu.

1075. Ja 1074. pantā norādītā dalīšanas gadījumā kopīpašnieki nevar vienoties par tās veidu, tad tiesa, raugoties pēc dalāmā priekšmeta īpašībām un lietas apstākļiem, vai nu piespriež katram no kopīpašniekiem reālas daļas, uzliekot, kad vajadzīgs, viena daļai zināmus servitūtus par labu otra daļai, vai atdod visu lietu vienam kopīpašniekam, ar pienākumu samaksāt pārējiem viņu daļas naudā, vai noteic lietu pārdot, izdalot ienemto naudu kopīpašnieku starpā, vai arī izšķir jautājumu ar lozi, it īpaši tad, kad jāizšķir, kam no kopīpašniekiem paturēt sev pašu lietu un kas no viņiem apmierināms ar naudu.

Piezīme. Dalot kopīpašumu, kuŗā ietilpst ārpus pilsētu administratīvām robežām esoša lauksaimnieciska rakstura zeme, piemērojami 741. panta 2. daļas 742. un 745. panta noteikumi.

II. Īpašuma atsavināšanas tiesības aprobežojumi.

1076. Īpašnieka atsavināšanas tiesību var aprobežot ar aizliegumiem, kas noteikti vai nu ar likumu, vai tiesas lēmumu, vai testāmentu, vai līgumu.

1077. Atsavinājums, kas izdarīts pretēji likumiskam aizliegumam, nav spēkā, atskaitot zināmiem gadījumiem noteiktus sevišķus izņēmumus.

Atsavinājuma spēkā neesamības dēļ attiecīgais tiesiskais darījums nezaudē savu spēku.

Šis darījums, ja vien ieguvējam atsavinājuma aizliegums nav bijis zināms, ir spēkā, ciktāl tas ir savienojams ar atsavinājuma aizliegumu.

1078. Iepriekšējā (1077.) panta noteikumi attiecas arī uz tādiem aizliegumiem, kas noteikti ar tiesas lēmumu.

1079. Testamentārs aizliegums ir spēkā tikai tad, kad skaidri norādīts, kādai personai par labu tas noteikts, un tādā gadījumā šī persona, pēc tam, kad viņas tiesība nākusi spēkā, var aizliegumam pretēji atsavināto lietu atprasīt no ikkatra valdītāja.

1080. Ar līgumu var aizliegt lietu atsavināt tikai tad, kad tam, kam par labu šis aprobežojums noteikts, ir pie tam kāda interese. Bet arī tad pretēja darbība dod cietušajam tikai tiesību prasīt atlīdzību, bet pats atsavinājums paliek spēkā.

1081. Ja īpašnieka rīcība par nekustamu īpašumu aprobežota ar tiesas lēmumu vai ar līguma vai testāmenta noteikumu, tad šis aizliegums ir spēkā pret trešām personām tikai tad, kad tas ierakstīts zemes grāmatās.

III. Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumi.

1082. Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumu noteic vai nu likums, vai tiesas lēmums, vai arī privāta griba ar testāmentu vai līgumu, un šis aprobežojums var attiekties kā uz dažu lietu tiesību piešķiršanu citām personām, tā arī uz to, ka īpašniekam jāatturas no zināmām lietošanas tiesībām, vai arī jāpacieš, ka tās izlieto citi.

Piezīme. Daži citi, šajā nodaļumā neparedzēti īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumi, kā piemēram, par minerālūdeņu avotiem, radiostaciju ierīkošanu un lietošanu, gaisa satiksmi, zemes gabaliem gar dzelzceļu līnijām un izrakumiem, paredzēti sevišķos likumos.

1. Būvju un ēku lietošanas tiesības aprobežojumi.

1083. Valsts aizsargājamo pieminekļu sarakstā ierakstītiem pieminekļiem piemērojami noteikumi par pieminekļu aizsardzību.

1084. Katram būves īpašniekam, lai aizsargātu sabiedrisko drošību, jātur sava būve tādā stāvoklī, ka no tās nevar rasties kaitējums ne kaimiņiem, ne garāmgājējiem, ne arī tās lietotājiem.

Ja par būvi, no kuŗas draud briesmas, pastāv īpašuma tiesības strīds, tad šo briesmu novēršanai nepieciešamie soļi tūlīt un vēl pirms prāvas beigām jāspēj tam, kas šo būvi tajā brīdī valda, ar tiesību vēlāk prasīt izdevumu atlīdzību.

Ja būves īpašnieks vai valdītājs, pretēji attiecīgās varas pieprasījumam, nenovērš draudošās briesmas, tad attiecīgai iestādei, raugoties pēc apstākļiem, būve jāsavēd kārtībā vai arī pavisam jānojauc uz īpašnieka rēķinu.

1085. Pārgrozot vai pārbūvējot jau pastāvošu būvi vai ceļot jaunu būvi, jāievēro attiecīgie būvnoteikumi.

1086. Ja uzsāktā būve var apdraudēt sabiedrisko drošību, tad nevienam tuvākiem kaimiņiem, bet arī attālāku būvju īpašniekiem ir tiesība pret to celt ierunas.

Piezīme. 1086.—1092. panta noteikumi neattiecas uz lauku būvniecību.

1087. Nevienam nav tiesības ierīkot uz savas zemes tādas rūpniecības vai amatniecības iestādes, kas var apgrūtināt vai apdraudēt sabiedrisko drošību un cilvēku veselību ar ugunsbriesmām, troksni, smaku, pārmērīgu dūmu daudzumu u. t. l. Izšķirt jautājumu par to, vai zināmā gadījumā patiesi pastāv apgrūtinājums vai apdraudējums, piekrit tiesai.

1088. Ateju un samazgu bedres un mēslu krātuves nedrīkst ierīkot pie kopīgiem žogiem, mūriem un robežās, bet tām jāatrodas vismaz pusotra metra no kaimiņa robežas.

Krāsnis un virtuves nevar ierīkot pie kopēja vai kaimiņam piederoša mūļa bez viņa piekrišanas; tas neattiecas uz skursteņiem, kuŗi tomēr jāierīko tā, lai dzirksteles nevarētu aizlidot uz kaimiņa zemes gabalu.

1089. Zemes īpašniekam nav tiesības celt uz tās tādas ietaises, no kuŗām varētu sagrūt kaimiņam piederoša būve vai celties tai kāds cits bojājums.

1090. Ja siena vai mūris sašķiebjas vai izliecas uz kaimiņa zemi par piecpadsmit centimetriem vai vairāk, tad viņam ir tiesība prasīt, lai to no jauna nostāda taisnā līnijā.

1091. Ietaisīt jaunajām sienām logus uz blakus zemes gabala pusi drīkst tikai tad, ja šīs sienas atrodas ne mazāk kā četrus metrus no robežas, vai lielākā atstatumā, ja tādu prasa vietējie būvnoteikumi.

Ietaisīt logus uz blakus zemes gabala pusi jau pastāvošās sienās, kas stāv pie pašas robežas vai tuvāk par četriem metriem no robežas, drīkst tikai ar īpašnieka-kaimiņa zemes grāmatās ierakstītu piekrišanu, nodrošinot šiem logiem gaismas ielūdu vismaz 45° leņķi.

Piezīme. Šis (1091.) pants neattiecas uz Rīgas pilsētas pirmo mūļa ēku rajonu, kas apzīmēts Rīgas pilsētas saistošos būvnoteikumos.

1092. Robežu sētas jāceļ un jāuztur kaimiņiem kopīgi, un ja viņu starpā par to nav sevišķas norunas, tad priekšējā, līdz ielai ejošā sētas puse jāceļ un jāizlabo tam namīpašniekam, kuŗa nama priekšpusei sēta piekļaujas no labās puses, bet otra puse — viņa kaimiņam. Labo un kreiso pusi šajā gadījumā nosaka, stāvot uz zemes gabala ar seju pret ielu.

2. Ietaišu un apstādījumu lietošanas tiesības aprobežojumi.

1093. Ja kādas personas lieta nejausi nokļuvusi kādas citas personas robežās, tad pēdējai jāpacieš, ka tās īpašnieks atkal to paņem. Bet ja ar šo lietu zemes valdītājam nodarīts kāds zaudējums, tad līdz tā atlīdzināšanai viņam ir tiesība lietu aizturēt.

1094. Zemāk stāvoša zemes gabala īpašniekam ir jāpacieš, ka no augstāk stāvoša zemes gabala uz viņa zemi dabiski notek sniega un lietus ūdeņi, un viņam nav tiesības ierīkot aizsprostojumus, kas varētu kavēt dabisko ūdeņu tecēšanu.

Zemāk stāvoša zemes gabala īpašniekam, uz kuŗa zemes atrodas dabisks aizsprostojums brīvai ūdens tecēšanai, jāpacieš, ka augstāk stāvoša zemes gabala īpašnieks šo aizsprostojumu novāc.

1095. Augstāk stāvoša zemes gabala īpašniekam nav tiesības uz tā ne ierīkot, ne iznīcināt kautko tādu, kas, kaitējot zemāk stāvošam zemes gabalam, novadītu no tā vai uz to ūdeni, novirzot ūdens tecējumu no tā dabiskā ceļa.

Ja uz augstāk stāvošā zemes gabala ierīkotu mākslīgu, bet ne dabisku aizsprostojumu pret ūdens noplūšanu uz zemāk stāvošo izposta kāds dabas spēks, tad tā zemes gabala īpašniekam, uz kuŗa šis aizsprostojums atradies, jāpacieš, ka zemāk stāvošā zemes gabala īpašnieks to atjauno, ciktāl viņam no tam nav zaudējuma, bet zemāk stāvošā zemes gabala īpašniekam ir labums.

Augstāk stāvošā zemes gabala īpašnieks var vai nu pats izlietot pār viņa zemi tekošo lietus ūdeni, vai arī novirzīt to uz kāda cita zemi ar tā piekrišanu, neizprasot šim nolūkam zemāk stāvošā zemes gabala īpašnieka piekrišanu, kuŗam nav tiesības viņam šajā ziņā likt šķēršļus un pieprasīt sev dabiski noteikto ūdeni.

1096. Iepriekšējo (1094. un 1095.) pantu noteikumi piemērojami tiktāl, ciktāl meliorācijas vajadzībām izdotie likumi nenosaka citādi.

1097. Mūri, sētas, dzīvzogi, grāvji un ežas, kuŗi šķir blakus zemes gabalus, pieder abiem kaimiņiem kopīgi, ja vien pēc to stāvokļa vai skaidrām robežzīmēm neizrādās, ka tie pieder kādam no viņiem vienam pašam.

1098. Ja uz robežas augošs koks liecas pār kaimiņa ēku, viņam ir tiesība prasīt, lai koka īpašnieks to nocērt, bet ja pēdējais atteicas, pašam to nocirst un paturēt sev.

Šie noteikumi piemērojami arī tajā gadījumā, kad vējš noliecis koku pār kaimiņa zemi.

1099. Ja koks izstiep savus zarus virs kaimiņa zemes, tad pēdējam ir tiesība nolasīt tajos augošos augļus, ciktāl viņš var tos aizsniegt no savas zemes, un viņš iegūst tos par savu īpašumu, tāpat kā no šiem zariem uz viņa zemes nokritušos augļus. Kaimiņš var arī prasīt, lai zarus apcērt līdz četri ar pusi metru augstumam no zemes, bet ja koka īpašnieks to nedara, tad viņš pats var nocirst zarus līdz minētam augstumam un paturēt sev.

1100. Mežos, kas pieder vairākiem īpašniekiem, katram no tiem jāapzīmē sava robeža ar stīgu pusotra metra platumā un pēc tam tā jātur tīra.

1101. Bišu saimes var novietot: uz laukiem — vismaz piecpadsmit metrus, bet pilsētās un ciemos — vismaz divdesmitpiecus metrus no satiksmes ceļiem vai kaimiņu zemes robežas, skaitot šo atstatumu no stropa vidus līdz ceļa malai vai robežai. Ja drava iežogota, uz laukiem vismaz ar divi metri, bet pilsētās un ciemos — divi ar pusi metru augstu ciešu sētu vai dzīvzogu, tad bišu saimes var novietot neatkarīgi no minētiem atstatumiem.

3. Ūdeņu lietošanas tiesības aprobežojumi.

1102. Pie publiskiem ūdeņiem pieder jūras piekrastes josla, kā arī šā panta pielikumā (I pielik.) uzskaitītie ezeri un upes. Visi pārējie ūdeņi ir privāti.

1103. Publisko ūdeņu sarakstu var grozīt vienīgi likumdošanas ceļā. Ja ieskaitot privātus ūdeņus publiskos, vai atsavinot nekustama īpašuma daļas, vai ierobežojot pastāvošās ietaises, kādai personai nodarītu zaudējumus, tad viņai pienākas samērīga atlīdzība no valsts.

1104. Publiskie ūdeņi ir valsts īpašums, ciktāl uz tiem nepastāv īpašuma tiesības privātai personai. Jūras piekraste pieder valstij līdz tai vietai, kuŗu sasniedz jūras augstākās bangas.

1105. Par upju un ezeru robežu ar piekrastes zemi uzskatāma ūdenslīnija normālā ūdensstāvoklī.

1106. Ja regulējot ūdens notekas pazemina ūdenslīmeni ezerā, tad ar to no ūdens atbrīvotā ezera gultne pieder tam, kam piederējis ezers pirms ūdens līmeņa pazemināšanas.

1107. Kad ūdeņi pārvietojas, veciem krastu īpašniekiem, kam piederējusī zvejas tiesība vai tiesība lietot ūdeni savas saimniecības vajadzībām, šīs tiesības paliek arī turpmāk. Jauniem krastu īpašniekiem jādod vecajiem nepieciešamā pieeja pie ūdens, ja tiem savās robežās tādas lietojamas pieejas vairs nav.

1108. Kā stāvošie, tā tekošie privātie ūdeņi, kas atrodas viena zemes īpašnieka robežās, pieder viņam ar tiesību lietot tos vienam pašam un pēc sava ieskata, bet ūdeņi, kas stiepjas cauri vai piekļaujas dažādu īpašnieku zemes gabaliem, ir viņu kopīpašums, un katram no viņiem ir tiesība lietot to ūdeņa daļu, kuŗa stiepjas cauri vai piekļaujas viņa zemei.

1109. Par pretējo upes krastu īpašumu robežu uzskatāma vidus līnija starp abu krastu ūdenslīnijām normālā ūdensstāvoklī, bet par robežu starp vienā krastā gulošiem zemes gabaliem — līnija, kas velkama stateniski upes vidus līnijai caur robežas krustojuma punktu ar normālo ūdenslīniju.

1110. Publiskās upēs katram brīvi atļauta ūdens ikdienišķa lietošana, ciktāl ar to nekaitē sabiedrībai un neaizskar zemes īpašnieka tiesības.

Nupat iznākusi Valsts tipografijas izdevumā šāda jauna likumgrāmata:

Nodevu likumi.

- I. Mantojuma nodeva u. c. mantas bezatlīdzības pārejas nodevas (ar komentāriem-izvilcumiem no Senata spriedumiem).
- II. Atsavināšanas nodeva.
- III. Aktu nodeva.
- IV. Zimognodeva.

Minētos aktos uzņemti attiecīgie pārgrozījumi un papildinājumi, kas izsludināti līdz 1937. g. 31. janvārim.

Sastādījuši: Jēkabs DRANDE, Rīgas apgabaltiesas loceklis, un Jānis LAUVA, kodifikācijas nodaļas sekretārs

Eksemplārs maksā: Brošēts, bez piesūtīšanas	Ls 1,75
„ ar piesūtīšanu	„ 2,05
iesiets šāgrenkalikonā, bez piesūtīšanas	„ 2,50
„ „ ar piesūtīšanu	„ 2,85

1111. Upju un ezeru noderīgumu kuģošanai un koku pludināšanai noteic un atļauju tos lietot šim uzdevumam dod Finanču ministrija.

Piezīme. Sīkāki noteikumi par ūdeņu lietošanas tiesības aprobežojumiem paredzēti sevišķā likumā.

1112. Zvejas tiesības nosaka turpmākie (1113.—1119.) panti, kā arī zvejniecības likums un citi attiecīgi noteikumi.

1113. Zvejas tiesība pieder katram sava īpašuma robežās, un īpašnieks var aizliegt, ciktāl likums nenosaka citādi, trešām personām zvejot tajās.

Piezīme. Korroborētu zvejas tiesību sveša īpašuma robežās šā panta noteikumi neatceļ. Šī piezīme attiecas arī uz 1115.—1117. pantu ar piezīmi.

1114. Jūras piekrastes ūdeņos zveja ir brīva katram Latvijas pilsonim zvejniecības likumā paredzētā kārtībā.

1115. Ezeros, kas uzskaitīti šim pantam pieliktā sarakstā (II pielik.), zvejas tiesība visā to platībā, neatkarīgi no 1105. pantā noteiktām ezeru robežām, pieder vienīgi valstij, izņemot sarakstā norādītās daļas.

1116. Kopējos ūdeņos (1108. p.) zvejas tiesība pieder katram piekrastes īpašniekam tajā ūdens daļā, kas ir tuvāk viņa nekā cita zemei.

1117. Publiskās upēs zvejas tiesība pieder katram piekrastes īpašniekam gar viņa robežu tajā ūdens daļā, kas ir tuvāk viņa nekā cita zemei.

Piezīme. Upēs, kas uzskaitītas šai piezīmei pievienotā pielikumā (III pielik.), zvejas tiesība, sarakstā norādītās daļās, pieder vienīgi valstij.

1118. Kam pieder zvejas tiesība, tas var lietot tauvas joslu zvejas vajadzībām. Tuvāki noteikumi par tauvas joslu paredzēti sevišķā likumā; kur tās platums nav noteikts, tur tas ir četri metri.

1119. Ūdeņos, kuŗos dzīvo zivis, aizliegts mērcēt kaņepājus un linus; vispār tos drīkst mērcēt tikai mārkos vai purvos, vai arī novadot vajadzīgo ūdeni no ezeriem un upēm, bet tikai tā, lai tas pēc tam vairs nevarētu atplūst tur atpakaļ.

1120. Zemes īpašnieka tiesība ierīkot ūdensspēka izmantošanas ietaises nav nekādi aprobežota tikai tajā gadījumā, kad upe, uz kuŗas šīs ietaises ierīkojamas, iesākas viņa paša robežās un kad nevienam no augšgala kaimiņiem nevar rasties zaudējumi no ūdens aizsprostojumiem vai aizdambējumiem.

1121. Ja upe tek caur vairāku īpašnieku zemes gabaliem, tad katrs no viņiem drīkst ierīkot jaunas ūdensspēka izmantošanas ietaises tikai tad, ja no ūdens aizsprostojuma vai aizdambējuma nevar celties zaudējumi kaimiņiem.

1122. Aizdambējot un aizsprostojot vairākiem īpašniekiem kopīgi piederōšu upi, nedrīkst kavēt jau pastāvošo ūdensspēka izmantošanas vai citu ietaišu lietošanu.

1123. Lai novērstu zaudējumus kaimiņu pļavām no ūdensspēka izmantošanas ietaišu aizdambējumu paceltā ūdens, visur, kur tas izrādās par vajadzīgu, šo ietaišu slūžas jāatstāj atvērtas četras nedēļas priekš un četras pēc Jāņu dienas.

Kad zivis laiž ikrus, viņu cauriešanai katrā ūdensspēka izmantošanas ietaisē jāatstāj atvērtas slūžas vai jāierīko zivju ceļi.

1124. Katrs īpašnieks drīkst uz savas zemes ierīkot ūdens piegādi no ūdeņiem, kas tek gar vai caur viņa robežām, bet no kuģojamām un pludināmām upēm vai tādām to pietekām, kuŗas pievada tām vajadzīgo ūdeni, tikai tiktāl, ciktāl ar to nekaitē kuģniecībai vai koku pludināšanai.

1125. No tiem ūdeņiem, no kuŗiem ierīkota publiska ūdens piegāde, kā arī no šās piegādes ūdensvadiem privātpersonas nedrīkst ierīkot sev ūdens piegādi bez attiecīgas varas atļaujas.

1126. Ūdens piegāde, ko privātpersonas ierīko no saviem kopīgiem ūdeņiem, nedrīkst būt tik plašos apmēros, ka to dēļ ievērojami pazeminātos ūdens līmenis vai arī mainītos upes virziens.

1127. Zemju apūdeņošanai no kopējas upes ūdens jāsadala piekrastes zemes gabalu īpašnieku starpā samērīgi ar šo gabalu lielumu, tā ka lai nevienam no īpašniekiem nenodarītu otram zaudējumus.

4. Mežu lietošanas tiesības aprobežojumi.

1128. Privāti meži atrodas to īpašnieku neaprobežotā rīcībā.

Piezīme. Noteikumi par mežu aizsardzību, tiklab par valsts, kā arī privātpersonu un sabiedrību mežiem, norādīti likumā par mežu aizsardzību.

1129. Medību tiesības un šo tiesību izlietošanu nosaka medību likums.

(Turpmāk vēl.)

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1936. g. 6. decembrī Rīgā mir. Eizena **Liberta** (Libbert), dzim. 1872. g. 28. oktobrī, Rīgā, atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
U. 2906/37. II g. 36803
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1936. g. 23. jūlijā mir. Arkadija **Priřerta** (Prüffert), dzim. 1888. g. 27. martā, atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
L. 2960/37. II g. 36809
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1936. g. 19. maijā Rīgā mir. Evelīnas Alidas **Lauciņš**, dzim. Grankavs, dzim. 1884. g. 14. aug., atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
L. 2919/37. II g. 36805
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1932. g. 18. maijā mir. Eližabetes **Morožovs**, dz. Samoilovs, dzim. 1881. g. 23. jūnijā (v. st.), atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
L. 2870/37. II g. 36806
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1933. g. 12. martā Jeru pagastā mir. Augusta **Škudiņa**, dzim. 1871. g. 5. novembrī, atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
L. 2907/37. II g. 36807
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1936. g. 10. aprīlī mirušā Eduarda-Pēterā **Auskāpa** (Auskapa), dzim. 1903. g. 25. janv. v. st., Raunas pag., atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas

nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
L. 2949/37. II g. 36808
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1935. g. 10. maijā mir. Kārļa **Kelles**, dz. 1865. g. 14. apr., atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
L. 2960/37. II g. 36809
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1934. g. 12. maijā mirušā Jāņa **Osas**, arī Oša-Osis, dzim. 1863. gada 2. janvārī, atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
L. 2967/37. II g. 36810
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1926. g. 18. okt. mirušā Krišā **Dakera**, dzim. Leiasciema Cipatos 1850. gada 2. sept., atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
L. 2990/37.-II. 36811g
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1924. g. 9. oktobrī Paltunales pag. mirušā Jāņa **Viganta**, dzim. 1861. g. 30. novembrī, atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 20. februārī.
L. 2942/37.-II. 36812g
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1924. g. 9. oktobrī Paltunales pag. mirušā Jāņa **Viganta**, dzim. 1861. g. 30. novembrī, atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 21. februārī.
L. 2940/37.-II. 36813g
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 21. februārī.
L. 2939/37.-II. 36814g
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. 3. civilnodala, uz Civilproc. nolik. 1628., 1631., 1636. un 1710. p. pamata, paziņo, ka pēc 1937. g. 3. janv. Lauberes pag. mir. Jāņa **Ekmana**, dz. 1863. g. 25. dec. Keipenes pag., atklājies mantojums, un uzaiņina, kam ir uz šo mantojumu kādas tiesības vai prasījumi no tā kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt šīs tiesības un prasījumus minētai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”, norādot, ka visus, kas nebūs pieteikuši savas tiesības un prasījumus uzaicinājuma termiņā, atzīs par tās zaudējušiem.

Rīgā, 1937. g. 21. februārī.
L. 2987/37.-II. 36815g
Priekšsēd. b. v. V. Salmiņš.
Sekretāra v. V. Grāvelis.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Pirmais apģērbu ražotāju un patērētāju kooperatīvs, kas reģistrēts ar apgabaltiesas 1930. g. 29. janv. lēmumu, ir galīgi likvidēts ar kooperatīva 1936. g. 21. jūlija biedru pilnas sapulces lēmumu.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka 1920. gada 7. jūlija reģistrētā **Mednieku biedrība „Aizkraukle”** ir slēgta ar apgabaltiesas 1933. g. 14. novembra spriedumu un galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Cēsu amatniecības biedrība, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1924. g. 27. febr. lēmumu, ir izbeigusi savu darbību uz Likuma par Latvijas amatniecības kameru 3. panta pamata un galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Taurupes piensaimnieku sabiedrība „Vaiņags”, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1923. g. 7. marta lēmumu, ir galīgi likvidēta saskaņā ar sabiedrības 1936. gada 28. decembra biedru pilnas sapulces lēmumu.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Latvijas tirdzniecības un rūpniecības biedrība, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1919. g. 6. sept. lēmumu ir izbeigusi savu darbību uz Likuma par Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kameru 3. panta pamata un galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka 1926. gada 14. aprīlī reģistrētā **Rīgas latviešu namīpašnieku biedrība** ir slēgta ar iekšlietu ministra 1936. gada 4. septembra lēmumu un galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Latvijas jaunsaimnieku un mazgruntuieku palīdzības biedrība, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1931. gada 11. jūlija lēmumu, ir likvidēta uz iekšlietu ministra priekšlikumu.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Mazmāju būvniecības un vispārējas labklājības veicināšanas biedrība „Saulainā paspārne”, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1932. g. 26. aprīļa lēmumu, ir galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Parizes pilsoniskās inženieru skolas (Ecole du Genie Civil) bijušo esošo audzēkņu biedrība, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1927. g. 1. jūnija lēmumu, ir galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Kulturvesturiskā biedrība „Imantas pulks”, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1925. g. 25. novembra lēmumu, ir likvidēta uz iekšlietu ministra priekšlikumu.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Latvijas tirdzniecības un rūpniecības biedrība, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1919. g. 6. sept. lēmumu ir izbeigusi savu darbību uz Likuma par Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kameru 3. panta pamata un galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka 1926. gada 14. aprīlī reģistrētā **Rīgas latviešu namīpašnieku biedrība** ir slēgta ar iekšlietu ministra 1936. gada 4. septembra lēmumu un galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Latvijas jaunsaimnieku un mazgruntuieku palīdzības biedrība, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1931. gada 11. jūlija lēmumu, ir likvidēta uz iekšlietu ministra priekšlikumu.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Mazmāju būvniecības un vispārējas labklājības veicināšanas biedrība „Saulainā paspārne”, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1932. g. 26. aprīļa lēmumu, ir galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Parizes pilsoniskās inženieru skolas (Ecole du Genie Civil) bijušo esošo audzēkņu biedrība, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1927. g. 1. jūnija lēmumu, ir galīgi likvidēta.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Rīgas apgabalt. reģistr. nod. pārzinis paziņo, ka Kulturvesturiskā biedrība „Imantas pulks”, kas reģistrēta ar apgabaltiesas 1925. g. 25. novembra lēmumu, ir likvidēta uz iekšlietu ministra priekšlikumu.

Rīgā, 1937. g. 19. februārī.
Nodaļas pārzinis K. Sāns.
Sekret. K. Frīdrihsons.

Jelgavas apgabaltiesa, uz Civilproc. nolik. 1584., 1628., 1631. un 1710. p. pamata, uzaicina visus, kam būtu uz 1924. gada 21. aprīlī mirušā Frīča Jāņa d. **Štāla** atstāto mantojumu kādas tiesības kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt savas tiesības šai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”. Termiņā nepieteiktās tiesības ieskatīs par spēku zaudējušām.

Jelgavā, 1937. g. 19. februārī.
L. 1238/37. g. 36631
Priekšsēdētāja v. J. Lecis.
Sekretārs M. Devingtels.

Jelgavas apgabaltiesa, uz Civilproc. nolik. 1584., 1628., 1631. un 1710. p. pamata, uzaicina visus, kam būtu uz 1930. gada 20. jūlijā mirušā Jāņa-Gustava **Melngalvja** atstāto mantojumu kādas tiesības kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt savas tiesības šai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”. Termiņā nepieteiktās tiesības ieskatīs par spēku zaudējušām.

Jelgavā, 1937. g. 19. februārī.
L. 1287/37. g. 36632
Priekšsēdētāja v. J. Lecis.
Sekretārs M. Devingtels.

Jelgavas apgabaltiesa, uz Civilproc. nolik. 1584., 1628., 1631., 1710. un Privatlik. 2451. p. pamata, uzaicina visas personas, kam būtu kādas ierunas pret 1935. gada 26. jūlijā mir. Jura **Mendiana** 1935. gada 16. jūlijā publicētajā kārtībā sastādīto testamentu vai prasījumi pret testatora mantojumu, pieteikt savus strīdus un prasījumus šai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Vald. Vēst.”

Pēc minētā termiņa notecējuma tiesa nekādas ierunas nepieņem un nepieteiktās tiesības atzīs par spēku zaudējušām.

Jelgavā, 1937. g. 19. februārī.
M. l. 1245/37. 36641
Priekšsēdētāja v. J. Lecis.
Sekretārs M. Devingtels.

Jelgavas apgabaltiesa, saskaņā ar savu 1937. g. 16. febr. lēmumu, uzaicina kopš 1920. g. jūlija bezvēsts promesošo **Kārlī Jāņa d. Sproģi** ierasties tiesā vai dot tiesai par sevi ticamas ziņas 1 gada laikā pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēst.” un līdz ar šo uzaicina arī katru citu personu, kam ir drošas ziņas par minētā Kārļa Jāņa d. Sproģa atrašanās vietu vai nāvi, pieteikt tās šai tiesai, ar brīdinājumu, ka noliktā laikā nesauģemusi drošas ziņas par to, ka minētais Kārlis Jāņa d. Sproģis ir dzīvs, tiesa uz ieteiktā personu lūgumu, saskaņā ar Civilproc. nol. 1569. p., atzīs viņu par mirušo.

Jelgavā, 1937. g. 19. februārī.
O. 307/37. 36643g
Priekšsēdētāja v. J. Lecis.
Sekretārs M. Devingtels.

Jelgavas apgabaltiesa paziņo, ka ar tiesas 1937. gada 28. janvāra nolēmumu **Kārlis Neimanis, dziv. Jaunsaules pag. „Beģeros”, atzīs par maksātnespējīgu parādnieku tirdzniecībā**, un uzaicina iestādes un amata personas: 1) ievest aizliegumu uz Kārļa Neimāņa nekustamiem īpašumiem un aplīlāt viņa kustamo mantu, kas atrastos iestāžu un amata personu darbības rajonā; 2) paziņot Jelgavas apgabaltiesai par visām prasībām pret maksātnespējīgo parādnieku un arī par summām, kurās pienākas parādniekam saņemt no iestādēm un amata personām.

Tāpat apgabaltiesa uzaicina visas privatpersonas paziņot apgabaltiesai: 1) par savām prārādību prasībām pret maksātnespējīgo parādnieku un arī par summām, kādas parādniekam saņem no iestādēm un amata personām.

Tāpat apgabaltiesa uzaicina visas privatpersonas paziņot apgabaltiesai: 1) par savām prārādību prasībām pret maksātnespējīgo parādnieku un arī par summām, kādas parādniekam saņem no iestādēm un amata personām.

Jelgavā, 1937. g. 19. februārī.
L. 967/37. g. 36629
Priekšsēdētāja v. J. Lecis.
Sekretārs M. Devingtels.

Jelgavas apgabaltiesa, uz Civilproc. nolik. 1584., 1628., 1631. un 1710. p. pamata, uzaicina visus, kam būtu uz 1936. gada 18. jūlijā mirušā Mārtiņa **Tomana** atstāto mantojumu kādas tiesības kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt savas tiesības šai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”. Termiņā nepieteiktās tiesības ieskatīs par spēku zaudējušām.

Jelgavā, 1937. g. 19. februārī.
L. 967/37. g. 36629
Priekšsēdētāja v. J. Lecis.
Sekretārs M. Devingtels.

Jelgavas apgabaltiesa, uz Civilproc. nolik. 1584., 1628., 1631. un 1710. p. pamata, uzaicina visus, kam būtu uz 1936. gada 18. jūlijā mirušā Mārtiņa **Tomana** atstāto mantojumu kādas tiesības kā mantiniekiem, legatāriem, fideikomisāriem, kreditoriem u. t. l., pieteikt savas tiesības šai tiesai **3 mēnešu laikā** pēc šī sludinājuma ieviešanas „Valdības Vēstnesī”. Termiņā nepieteiktās tiesības ieskatīs par spēku zaudējušām.

Jelgavā, 1937. g. 19. februārī.
L. 967/37. g. 36629
Priekšsēdētāja v. J. Lecis.
Sekretārs M. Devingtels.

